

Raadsbesluit RIS302851

De raad van de gemeente Den Haag,

Gezien het voorstel van het college van 18 juni 2019,

Gelet op de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening,

Besluit:

met overneming van de door het college in het hiervoor vermelde voorstel aangegeven overwegingen, welke worden geacht deel uit te maken van dit besluit:

- I. de zienswijzen in het bij dit besluit behorende voorstel onder “Ingekomen zienswijzen” opgenomen, ontvankelijk te verklaren;
- II. de zienswijze 86.7 en 92.12 in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, gegrond te verklaren;
- III. de zienswijzen 91.13 en 93.9 in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, gedeeltelijk gegrond te verklaren en voor het overige ongegrond;
- IV. de overige zienswijzen in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, ongegrond te verklaren;
- V. tot herziening van de op het plangebied Koekamp, Malieveld, Haagse Bos betrekking hebbende bestemmingsplan Koekamp - Haagse Bos, vastgesteld bij raadsbesluit op 20 september 2007 en het bestemmingsplan Malieveld, vastgesteld bij raadsbesluit op 11 juni 2009;
- VI. met in achtneming van de Staat van wijzigingen vast te stellen het bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos bestaande uit de kaart NL.IMRO.0518.BPO318AKoeMaHbos-4oON.dgn met ondergrond o_ NL.IMRO.0518. BPO318AKoeMaHbos-4oON.dgn en regels, zoals deze bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bescheiden zijn aangegeven, toegelicht en beschreven;
- VII. dat bij het bestemmingsplan voor de Koekamp, Malieveld, Haagse Bos geen exploitatieplan wordt vastgesteld.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 18 juli 2019.

De griffier,

De voorzitter,

Datum
18 juni 2019

Registratienummer
DSO/ 2019.470
RIS302851

Raadsvoorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos

INLEIDING

Bij raadsmededeling van 16 april 2019 (DSO/2019.470 - RIS302385) is aan de raad toegezonden het ontwerp-bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos.

- Begrenzing van het plangebied

Het plangebied Koekamp, Malieveld, Haagse Bos ligt in het stadsdeel Haagse Hout van de gemeente Den Haag. Met de klok mee wordt het plangebied begrensd door de Zuid-Hollandlaan, de Benoordenhoutseweg, de Residence Chateau Bleu, de tuilmuren van het landgoed Huis ten Bosch, de regionale waterkering Veen- en Binkhorstpolder, de Bezuidense houtweg, de achterperceelsgrenzen van bebouwing ten noorden van de Bezuidenhoutseweg, de Koningstunnel, de Koningskade en de Laan van Europa.

- Aanleiding voor het bestemmingsplan

De directe aanleiding tot het opstellen van dit nieuwe bestemmingsplan is dat de geldende bestemmingsplannen niet aan de thans geldende eisen met betrekking tot digitale raadpleging voldoen. Zo is het niet mogelijk op ruimtelijkeplannen.nl op perceelsniveau gedetailleerde informatie op te vragen. Deze herziening biedt tevens de mogelijkheid om in de afgelopen jaren ontstane veranderde of nieuwe inzichten een juridisch kader te geven.

Daarnaast zijn in het programma Stadsentrees fysieke maatregelen opgenomen te weten:

- a. het verbinden van Station, Haagse Bos, erf Staatsbosbeheer en de stad;
- b. het aanleggen van een park rondom het herteneiland dat door de stad gebruikt kan worden en
- c. het toegankelijk maken van het gebied.

In het voorlopig ontwerp Uitvoering Stadsentree Utrechtsebaan en Stadsentree Koekamp is een selectie gemaakt uit de maatregelen en is de financiering daarvan geborgd. Deze maatregelen zijn in dit bestemmingsplan opgenomen.

De andere maatregelen zijn ruimtelijke voornemens die mede op basis van aangegane overeenkomsten in wijzigingsbevoegdheden in dit bestemmingsplan zijn ondergebracht.

- Doel van het bestemmingsplan

- a. het vastleggen van de bestaande en te ontwikkelen ruimtelijke structuur in een juridisch-planologisch kader;
- b. bestemmingen aan te wijzen en daarbij behorende regels te stellen waarbij relevante feiten en af te wegen belangen zijn verkend, deze belangen zijn afgewogen en eventuele nadelige gevolgen niet onevenredig zijn;
- c. een goede verhouding aanbrengen met de aangrenzende bestaande ruimtelijke structuur en haar juridisch-planologische regeling en
- d. de bescherming van de Rijksbeschermde stadsgezichten 'Uitbreiding 's Gravenhage', 'Haagsche Bos' en Benoordenhout.

Wat betreft de ruimtelijke projecten en voornemens is dat als volgt gestalte gegeven.

- De ruimtelijke projecten en voornemens zullen de Koekamp meer toegankelijk maken voor voetgangers en fietsers.
 - Hun landschappelijke en cultuurhistorische inpassing zijn in de geest van de originele inrichting van Koekamp en Malieveld.
 - De projecten en voornemens zijn getoetst aan de Wet natuurbescherming en zijn onder voorwaarden toelaatbaar. Wat betreft de flora- en faunawaarden zijn maatregelen opgenomen wat betreft de verlichting en de tracering van voet- en fietspaden.
 - De aan te leggen fiets- en voetpaden in de Koekamp zijn in de bestemming “Verkeer- Verblijfsgebied” ondergebracht, zodat hun routing duidelijk is.
 - Werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd.
 - De barrières die de verkeerswegen in of aan de randen van het plangebied voor flora- en fauna vormen kunnen door de mogelijkheid tot aanleg van faunapassages worden beperkt. De bestaande faunapassage over de Utrechtsebaan en onder de Boslaan is te lang. De overkluizing biedt de mogelijkheid deze om te leiden door het op de overkluizing aan te leggen groengebied. Hierdoor wordt de werking van de faunapassage verbeterd.
 - Gronden ten noorden van de Bezuidenhoutseweg zijn in dit bestemmingsplan opgenomen waarbij de straatbestemming door de bestemmingen “Groen” en “Verkeer – Verblijfsgebied” is vervangen. Hun groene karakter blijft daarmee gewaarborgd. Ook bij de herinrichting van de werf van Staatsbosbeheer zal minimaal 600 m² aan groengebied worden toegevoegd.
- *Geldende planologische regelingen*
Het betreft de bestemmingsplannen ‘Koekamp-Haagse Bos’ vastgesteld op 20 september 2007 en ‘Malieveld’ op 11 juni 2009.

PROCEDURE

- *Inspraak*
Bij besluit van burgemeester en wethouders, d.d. 16 april 2019, RIS302386, heeft het college besloten inspraak te laten plaatsvinden in het kader van de zienswijzenprocedure als bedoeld in art. 3.8 Wro.
- *Terinzagelegging ontwerp-bestemmingsplan*
Op 24 april 2019 is de kennisgeving van de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan toegestuurd aan overlegpartners, waaronder de Provincie Zuid-Holland, Rijkswaterstaat, het Hoogheemraadschap van Delfland, de bewonersorganisaties en overige bij het plan betrokken instanties.
Het ontwerp-bestemmingsplan heeft van van 25 april tot en met 5 juni 2019 ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan was ook in te zien op www.ruimtelijkeplannen.nl en www.denhaag.nl/bestemmingsplannen.
Er zijn zienswijzen ingediend.

Het college biedt de raad hierbij het ontwerp-bestemmingsplan ter vaststelling aan. Het plan bestaat uit de verbeelding met kenmerk NL.IMRO.0518.BP0318GKoeMaHbos-40ON en regels, en gaat vergezeld van een toelichting. Ter besparing van de kosten is het eerder toegezonden plan niet opnieuw bijgevoegd.

INGEKOMEN ZIENSWIJZEN

Nr.	Ra-nr.	Indiener zienswijze
01	2019.86	SOS Den Haag
02.	2019.87	de Fietsersbond, afdeling Haagse Regio,
03	2019.91	Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's- Gravenhage en Omstreken

04	2019.92	Bomenstichting Den Haag
05	2019.93	drie personen

Ontvankelijkheid zienswijzen

De zienswijzen zijn tijdig ingekomen en voldoen aan de wettelijke eisen.

Behandeling zienswijze

De brieven bevatten verschillende zienswijzen. Deze zijn genummerd in de tekst van de brieven. De afweging van de zienswijze wordt erna cursief aangegeven.

1. Ra 2019.86 SOS Den Haag

De volgende zienswijze is geciteerd:

Onderwerp : Zienswijze ontwerp-bestemmingsplan Koekamp 2019

Hierbij zenden we U beknopt onze zienswijze op het ontwerp zoals dat ter visie isgelegd. Onze stichting is betrokken geweest bij de korte inspraak trajecten die vooraf gingen aan de aanpassing voor de herinrichtingsplannen en in die zin zijn we door de gemeente als belanghebbend beschouwd.

1.De locatieStaatsbosbeheer

86.1) Wanneer in de Koekamp een bescheiden smaakvolle uitspanning zou verrijzen zoals 'de Tent' in de 19e eeuw – terras onder de bomen, verpozen in het groen - dan is daar geen enkel bezwaar tegen.

Het handhaven van de 'bedrijfsfunctie' van Staatsbosbeheer stuit op bezwaar omdat dit in het stedelijk groen een onbegrijpelijk rommelig erf betekent.

ad 86.1) *Het bestaande gebruik uit het geldend bestemmingsplan is in de bestemming "Bedrijf" opgenomen. Van het weglaten daarvan kan op grond van de omschrijving in de zienswijze geen sprake zijn.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.2) Het bouwen van een voorlichtingscentrum voor het Westduinbos stuit op bezwaar omdat dit een wezensvreemde functie is die veel beter op het Koningin Julianaplein bij de vestibule van onze stad zou kunnen komen.

ad 86.2) *De Koekamp zal met dit bestemmingsplan aan het Haagse Bos gaan aansluiten en daarmee ook aan het nationale landschap Hollands Duin. Het zal de entree van deze gebieden gaan vormen naast de entree naar de stad. Een voorlichtingscentrum past daarbij.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.3) De lieflijke boswachterswoning, overblijfsel van de betere tijd van het park, zou weer bewoond moeten worden door de boswachter zodat er plaatselijk ogen en oren zijn.

ad 86.3) *De bestemming "Bedrijf" laat het gebruik van een bedrijfswoning toe. Ook met de hantering van de wijzigingsbevoegdheid zal een bedrijfswoning op de werf ingericht kunnen worden. Daarmee zijn voldoende mogelijkheden voor sociale controle geboden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.4) Er is bezwaar tegen de bestemming 'Bedrijf' met name punt b. dat ziet op onderhoud en beheer van andere groen- en natuurgebieden dan de Koekamp.

ad 86.4) *Het bestaande gebruik uit het geldend bestemmingsplan is in de bestemming "Bedrijf" opgenomen en dat gebruik wordt voortgezet.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.5) Er is bezwaar tegen de afmetingen dat de bestemming Bedrijf heeft gekregen op de verbeelding.

ad 86.5) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder 86.4).*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.6) Er is bezwaar tegen sloop- en nieuwbouw van de bestaande woning: is deze al aangewezen als (gemeentelijk) monument?

ad 86.6) *Het pand is niet aangewezen tot gemeentelijk monument of als 'te slopen'. Voor het overige wordt verwezen naar de afdoening onder 86.3).*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.7) Er is geen bezwaar tegen een bestemming lichte horeca openingstijden 9.00-19.00 uur (zonsopgang/zonsondergang) met een terras met een afmeting van maximaal 150 m².

ad 86.7) *Horeca wordt pas mogelijk indien gebruik gemaakt wordt van de wijzigingsbevoegdheid in artikel 25.2. De horecavestiging maakt deel uit van de bedrijfsvoering van Staatsbosbeheer, dat beperkte openingstijden hanteert en staat in relatie tot de informatiecentrum voor het Nationaal Landschap Hollands Duin, een gebied dat alleen bij daglicht te bereiken is voor langzaam verkeer. De wijzigingsregels zien voor een groot deel op de aanpassing van de regels in de bestemming "Bedrijf". Bij de hantering van de bevoegdheid wordt daaraan een informatiecentrum en een horecavestiging toegevoegd. Gelet op de gevoelige omgeving wordt in artikel 25.2.e toegevoegd 'en in uitzondering op de begripsbepaling in artikel 1.38 openingstijden in de hele week tot 23.00 uur of zoveel eerder als het informatiecentrum sluit'.*

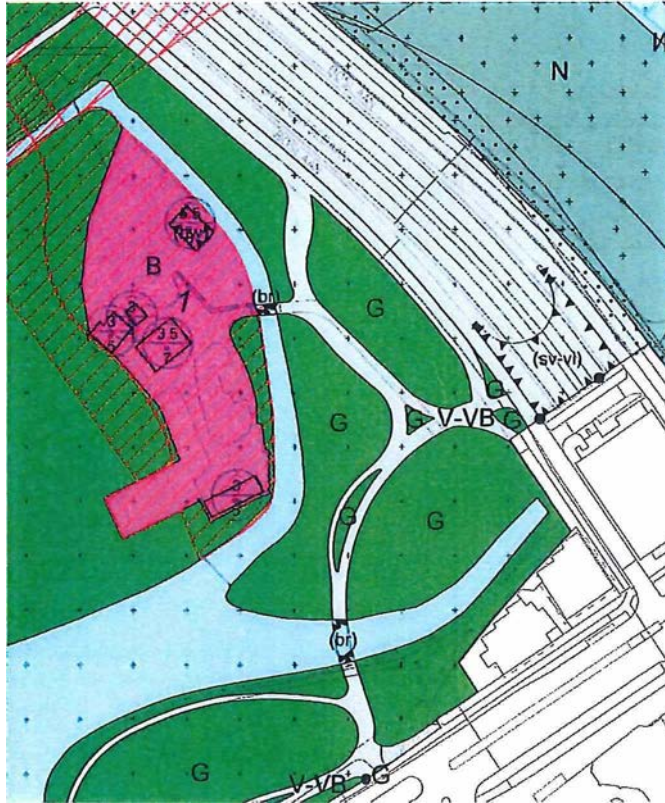
Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze in die zin gegrond te verklaren.

86.8) De gezamenlijke grondoppervlakte van de bouwvlakken mag niet meer bedragen dan 500 m² (horeca+woning+dienstgebouwen erf dienstwoning).

Alle gebouwen moeten een lage dakvoet hebben: goothoogte maximaal 2,5 meter en een nokhoogte van maximaal 9 meter. Er mogen geen platte daken voorkomen.

ad 86.8) *Het geldende maximum aan grondoppervlakte van gebouwen is in de bestemming "Bedrijf" opgenomen. De opgenomen hoogtebepalingen zijn beperkter en passend bij de aanwezige hoogten Daar waar bouw- en goothoogten aanwezig zijn, zijn deze opgenomen.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

2. Wijzigingsgebieden

86.9) Er is bezwaar tegen het aanwijzen van wijzigingsgebieden waarvan onduidelijk is waarom eventuele ontwikkelingen niet plaats kunnen vinden met een buitenplanse ontheffing. Juist dan is –vooruitlopend op de omgevingswet- de inbreng van alle zijden uit de burgerij verzekerd.

ad 86.9) *De rechtsbescherming van belanghebbenden wordt met hantering van wijzigingsbevoegdheden beter gediend dan met de hantering van buitenplanse ontheffingen. Immers de randvoorwaarden aan de ruimtelijke voornemens worden duidelijk geformuleerd en hun territoriale begrenzing duidelijk op de verbeelding aangeduid. Ze zijn daarmee bij de hantering van de bevoegdheid voor het College en belanghebbenden goed toetsbaar. Verder kunnen - indien een wijzigingsplan wordt opgesteld- zienswijzen worden ingebracht. Tegen een vastgesteld wijzigingsplan kan beroep worden ingesteld. Met dit alles is de inbreng voldoende verzekerd.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.10) Er is bezwaar tegen de tekst van artikel 25.2, 25.3 en 25.4 waar vergaande bevoegdheden bij voorbaat zijn vergeven aan het college zonder dat inbreng mogelijk is.

ad 86.10) *De procedure tot vaststelling van het bestemmingsplan biedt belanghebbenden de gelegenheid om de randvoorwaarden en territoriale begrenzing van de in dat plan opgenomen wijzigingsbevoegdheden te beoordelen en daartegen zienswijzen in te brengen.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

86.11) We wijzen hierbij op onze inbreng in het inspraaktraject waar we hebben laten zien dat de door college en raad omarmde 'leidraad' voorstellen bevat die in strijd zijn met de werkelijkheid. Daarmee is een illusie geschapen waarvoor nu vergaande vrijheden en bevoegdheden zouden moeten worden vergeven.

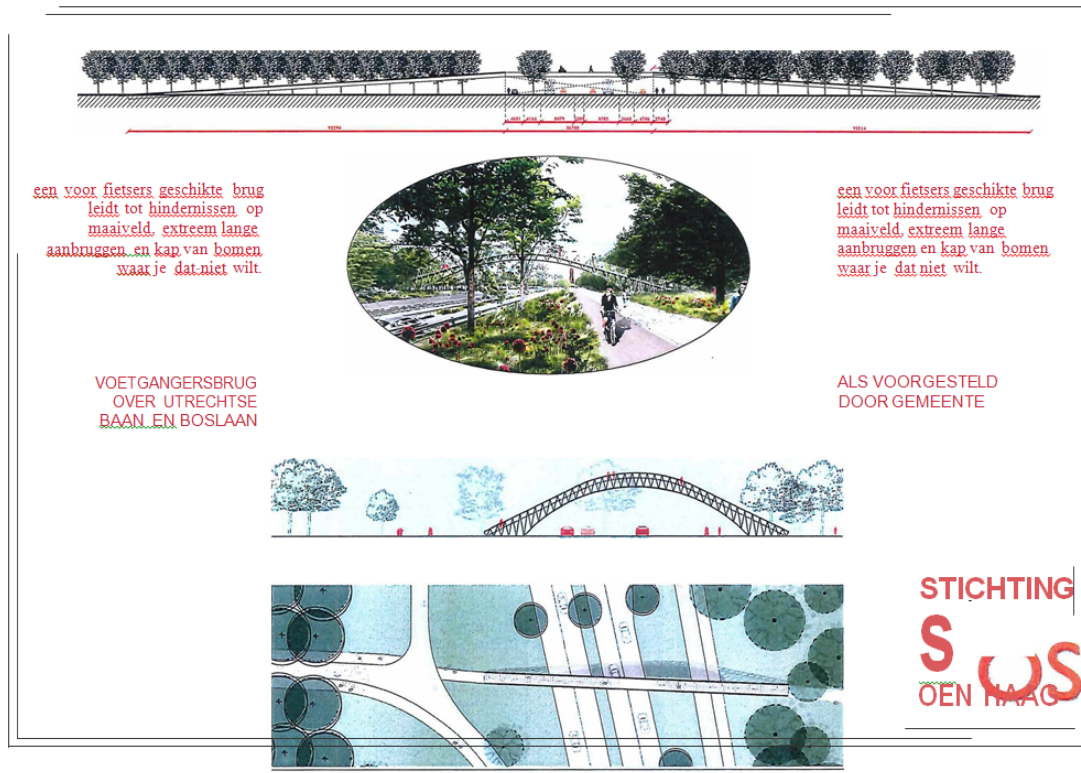
Als voorbeeld noemen we de fietsbrug over de Boslaan/Utrechtsebaan die getekend is alsof deze over een smalle straat zou lopen. Op de verbeelding '3' genoemd. Gezien de breedte van het wegprofiel hier en de vereiste hoogte komt deze brug zeer ongelukkig uit in naastgelegen groen en vormt deze een enorme aantasting van bos en veld.

ad 86.11) *Aan de besluitvorming omtrent de Leidraad is een inspraaktraject voorafgegaan. Dat geldt ook voor de totstandkoming voor het Definitieve Ontwerp. Daarbij komt dat het ontwerp van de brug niet het beeld opwekt dat het doorgaande verkeer op de A12 daarvan enige hinder zou ondervinden. In de wijzigingsbevoegdheid zijn randvoorwaarden gesteld omtrent de inpassing van deze brug wat betreft landschap en flora en fauna.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

We hopen U hiermee van constructieve opmerkingen te hebben voorzien voor het opstellen van een bestemmingsplan voor dit gebied.

86.12) We maken U erop attent dat de verbeelding niet ter visie is gelegd op uw website, in strijd met de goede regels van RO procedures en AWB.

ad 86.12) *Op de gemeentelijke website ontbrak per abuis de verbeelding. Nadat dit gemeld werd is dit gebrek verholpen. Op ruimtelijkeplannen.nl was de verbeelding wel terug te vinden. Uit de opname van beide bovenstaande uitsneden blijkt dat reclamant daarvan geen nadeel heeft ondervonden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

2. Ra 2019.87 Fietzersbond Regio Den Haag

De volgende zienswijze is geciteerd:

Hiermede ontvangt u zienswijze van de Fietzersbond (afdeling Haagse Regio) op het ontwerp voor het bestemmingsplan “Koekamp, Malieveld, Haagse Bos”, zoals dat vanaf 25 april 2019 ter inzage lag. Uit de voorgeschiedenis zal het u bekend zijn dat wij enerzijds verheugd zijn met de verbeteringen van de infrastructuur voor de fiets, maar het betreuren dat er daarbij gekozen is voor het vergraven van oevers van de watergang tussen de Hertenkamp en de Bezuidenhoutseweg. Daar heeft in uw raad politieke besluitvorming over plaatsgevonden. Ons standpunt daarover is niet gewijzigd, maar we zien er van af onze argumenten hier nogmaals uiteen te zetten. Wel willen we uw aandacht vragen voor iets anders.

87.1) In het deelgebied Koekamp is onderscheid gemaakt tussen de bestemming ‘Verkeer – Verblijfsgebied’ voor de fiets- en voetpaden enerzijds en de bestemming ‘Groen’ anderzijds.

In het deelgebied Haagse Bos is dat onderscheid niet gemaakt, en vallen de fiets- en voetpaden onder de bestemming ‘Natuur’. Het is ons niet duidelijk waarom die niet specifiek bestemd worden.

ad 87.1) *Het Malieveld en de Koekamp kent een afwisseling van bosschages, grasvelden en een tweetal kleinere bosgebieden. Het is een betreedbaar park.*

De grasvelden laten op een klein aantal plekken meerdere functies, zoals een evenemententerrein, de werf van Staatsbosbeheer en een hertenkamp toe. Gelet op genoemde afwisseling en dit meervoudig ruimtegebruik is het de bestemming "Groen" aangewezen. Het Haagse Bos echter is een bos met daarin open grasvelden, die gelet op deze verschijningsvorm de bestemming "Natuur" is aangewezen. In het Haagse Bos verandert het fiets- en voetpadenbestand slechts in geringe mate, in de Koekamp echter in grotere mate. Daarom zijn voor de duidelijkheid in dat laatste gebied de fiets- en voetpaden die aangelegd worden in de bestemming "Verkeer – Verblijfsgebied" ondergebracht. De fiets- en voetpaden in het Haagse Bos worden in de bestemming voor dat gebied, de bestemming "Natuur" zelf geregeld en blijven in gebruik. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

87.2) Bezwaarlijker is dat in de Bestemmingsregels (paragraaf 5.7.2) de bestemming 'Natuur' niet ook die functie van fiets- en voetpaden omvat. Dit vinden wij onjuist.

ad 87.2) *In de bestemmingsomschrijving van de bestemming "Natuur" - artikel 6.1b – zijn 'fiets-, wandel- en ruiterpaden' opgenomen.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

87.3) Tegelijkertijd is de ligging van de paden wel ingetekend op de plankaart, waarmee dat wel een formele status krijgt. Ze behoren dan echter wel, net als in het deelgebied Koekamp, ingetekend te zijn naar de beoogde situatie.

Het fietspad vanuit het Haagse Bos behoort dan aan te sluiten op het te verbreden deel van de overkluizing van de Utrechtse Baan en het nieuw aan te leggen fietspad door het nu afgesloten deel van de Koekamp, richting Bezuidenhoutseweg.

En op dat punt behoort het fietspad langs de Boslaan, aan de zijde van het Haagse Bos, verder weg van de rijbaan te liggen, zodat er opstelruimte ontstaat voor fietsers en voetgangers die de Boslaan willen kruisen.

Naar onze mening behoort de plankaart op dit punt aangepast te worden.

Onzes inziens zou het daarbij ook goed zijn als in de beschrijving opgenomen zou worden dat die uitbuiging, zowel aan de zijde van het Haagse Bos als aan de zijde van de Koekamp, niet groter behoort te zijn dan wat voor het verkrijgen van een adequate opstelruimte voor wachtende overstekende fietsers noodzakelijk is.

En dat de boogstraal voor afslaande fietsers zodanig ruim is dat deze met redelijke snelheid gerond kan worden zonder op de rijbaanhelft voor tegemoetkomende fietsers te komen (het zijn alle fietspaden in twee richtingen).

ad 87.3) *De tracés van de aansluitingen van de overkluizing van de A12 zijn opgenomen op de kaart die bij het raadsbesluit (RIS 300136) van 14 februari 2019 voor het Definitieve Ontwerp behoort. Het is in paragraaf 5.2 van de toelichting bij het ontwerp van het bestemmingsplan behandeld.*

In het Definitieve Ontwerp zijn de technische specificaties gehanteerd, waaraan reclamant refereert. Bij de totstandkoming van het ontwerp zijn de richtlijnen gehanteerd zodat een veilige en comfortabele verbinding ontstaat.

In het Haagse Bos zijn- buiten de Leidsestraatweg en haar zijweg – alle fiets- en voetpaden in de ondergrond ingetekend. Dat heeft geen formele status op grond van het bestemmingsplan. Aan de zijde van het Haagse Bos zullen op beperkte schaal voet- en fietspaden aangepast moeten worden teneinde aan de langzaam verkeers verbinding over de overkluizing aan te sluiten. De bestemming "Natuur" maakt die aansluiting gezien haar bestemmingsomschrijving mogelijk. De aansluiting op de Boslaan aldaar is verder geregeld in de bestemming "Verkeer – Hoofdverkeersweg". Ook die bestemming laat voet- en fietspaden toe. Een deel van de ontsluiting vindt in het ten zuiden daarvan gelegen plangebied van het bestemmingsplan 'Bezuidenhout' plaats in de gelijklopende bestemming "Verkeer – Hoofdverkeersweg".

*De aansluiting op de Boslaan aan de zijde van de Koekamp vindt eveneens in de bestemming "Verkeer – Hoofdverkeersweg" plaats. De aansluitingen behoeven om deze redenen geen speciale regelingen in het bestemmingsplan.
Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

Uiteraard zijn we bereid dit nader toe te lichten, indien gewenst.

3. Ra 2019.91 Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en Omstreken

De volgende zienswijze is geciteerd.

Betreft: Zienswijze AVN op het ontwerp-bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos
Geachte Burgemeester en Wethouders, geachte gemeenteraadsleden,

De Algemene Vereniging van Natuurbescherming zet zich al ruim 90 jaar in voor de bescherming van natuur in Den Haag en omstreken. Het ontwerp-bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos is tot en met 5 juni 2019 ter inzage gelegd. Wij hechten zeer veel waarde aan bestemmingsplannen en het zorgvuldig doorlopen van het proces van vaststelling daarvan t.b.v. het behoud van groen en natuur.

In de eerste plaats willen wij benadrukken dat het verbreden en vergroenen van de overkapping over de Utrechtse Baan tussen de Koekamp en het Haagse Bos een verbetering is voor de natuur. Des te meer als er korte faunapassages worden toegevoegd, zoals aanbevolen in Toelichting Bijlage 2 p33. Dat geldt ook voor voorgestelde aanpassingen aan de verlichting, betere lichtkleur en minder leklicht. En het vergroenen van de Laan van Reagan en Gorbatsjov. Deze maatregelen kunnen wat ons betreft z.s.m. worden uitgevoerd, voor de laatste twee is zelfs geen nieuw bestemmingsplan nodig.

Tegen voorliggend plan hebben wij echter wel ernstige bezwaren en dan gaat het om door dit bestemmingsplan mogelijke aantasting van natuur- en landschappelijke waarden in de Koekamp. De Koekamp en het Haagse Bos worden van oudsher beschermd door de Acte van Redemptie.

Meer recent door de aanwijzing van (Rijks)beschermd Stadsgezichten Koekamp&Malieveld (1972) Uitbreiding 's Gravenhage (1994) en Haagse Bos (2003). Koekamp en Haagse Bos behoren tot de in de gemeente aanwezige natuurgebieden. Het bestemmingsplan dient een waarborg te vormen voor het behoud van het beschermd stadsgezicht en de aanwezige natuur en landschappelijke waarden (Toelichting vigerend bestemmingsplan pl). In het voorliggende plan zijn een aantal wijzigingen t.o.v. het vigerende bestemmingsplan in de plankaart en de regels voor de Koekamp, waardoor deze bescherming niet meer adequaat wordt geborgd. De bescherming van de aanwezige natuur- en landschappelijke waarden wordt in het doel van het nieuwe bestemmingsplan zelfs niet meer genoemd. De AVN beveelt aan:

1. Behoud het beschermd stadsgezicht en de aanwezige natuur- en landschappelijke waarden

De bijzondere oude eiken van de Koekamp

91.1) Dendroloog Joost Gieskes heeft bij een aantal van de op het oog dikke eiken tussen Bezuidenhoutseweg en vijver (de stinsenweide) de omtrek gemeten. Die varieerden van minimaal 3 meter omtrek tot 3,77 meter omtrek. Vervolgens heeft hij de In Engeland geaccepteerde methode John White gebruikt voor een schatting van de leeftijd. Die leeftijd kan variëren met de plek/klimaat/grondsoort e.d. Hier is de gemiddelde curve gebruikt. De bomen hebben met die methode een leeftijd van respectievelijk 175; 187; 131; 137; 163; 150 jaar.

Er zit vrij zeker een marge op, maar het is frappant dat deze leeftijden ruwweg overeenkomen met de aanleg van Zocher omstreeks 1839 (dat is 180 jaar geleden, ook daar zit een marge op).

Men kan vermoeden dat dit bos is aangelegd omstreeks de aanleg van de Zochervijver. Zekerheid is er niet maar interessant genoeg om daarvan uit te gaan tot het tegendeel blijkt.

In de Hertenkamp staan reeds langer eiken. Een ingemeten eik aldaar heeft een omtrek van 4,30 meter. Die zou dan volgens de methode John White een leeftijd hebben van 225 jaar. In die tijd (ca 1793) zijn wijzigingen aangebracht in de Koekamp (bron: In Arcadië), het zou dus kunnen. Helaas is niet methodisch de leeftijd van (de) andere eiken daar gemeten. Van herplant in later tijden is ook niets bekend.

Dergelijke oude bomen zijn zeer bijzonder, zeker in Den Haag, omdat er in de Tweede Wereldoorlog veel is gekapt, maar niet in de Koekamp. In oude bomen bevinden zich vaak holtes die belangrijk zijn voor vogels en vleermuizen. Het is daarom het beste aantasting ervan te voorkomen, door geen nieuwe asfaltfietspaden langs of tussen deze bomen aan te leggen, niet de Hertenkamp af te graven waardoor wortels worden afgesneden, of "een park aan te leggen". Er is hier immers al sinds jaar en dag een park met stinseweide dat met veel plezier door de bewoners van de stad wordt gebruikt. Aanpassing is historisch onjuist, het verstoort het beeld en het is onnodig om tussen deze zeer bijzondere oude bomen perken met "gazon en bloeiende heesters" aan te leggen (zie illustratie Toelichting p66 of Toelichting Bijlage 2 p33 bijl.1 p39).

Ad 91.1) *Bij de vergraving van de vijver ten noorden van de Bezuidenhoutseweg wordt de waterlijn naar het noorden verplaatst. De bomen in het stinseweide zullen daar geen nadeel van ondervinden. Ook de bomen in het hertenkamp blijven voor een groot deel behouden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Bijzondere natuur zo dicht bij de stad

In de Toelichting bijlage 2 is de natuur in de Koekamp onderzocht. In het gebied broeden 75 vogelparen van 24 soorten, bosuil, boomklever, boomkruiper enz., en er zijn in totaal 460 vogels waargenomen van 36 soorten. Vooral het verruigde bosgedeelte bij Staatsbosbeheer is zeer geschikt als broedgebied voor zangvogels, de Hertenkamp is meer geschikt als fourageergebied. Het park daaromheen is wat minder geschikt voor kleine zangvogels vanwege de verstoring en het korte gras.

In verband met de voorgenomen kap in het verruigde bosdeel kan daar gecompenseerd worden door dichte heesters en houtrillen toe te voegen en zo veel mogelijk oudere bomen, ruige hoekjes en beschutting te behouden. Wat betreft vleermuizen zijn er 16 paarverblijfplaatsen in boomholtes, 8 daarvan in de oude eiken op de stinseweide of in het deel van het bosje bij Staatsbosbeheer waar de nieuwe fietspaden doorheen komen. Er is een kraamverblijfplaats voor 100-150 dieren in de nabijheid, de Koekamp is een belangrijk foerageergebied (p21).

De Provincie Zuid-Holland heeft recent icoonsoorten aangewezen, daarvan zijn er vier, boomklever, merel, rosse vleermuis en meervleermuis, in de Koekamp aanwezig.

Om de natuur en landschappelijke waarden en het (Rijks)beschermd Stadsgezicht te blijven beschermen vragen wij u het volgende in het ontwerp te wijzigen:

2. Plankaart

2.1. Geef de Koekamp zoals nu de bestemming 'Groen-park'

91.2) In het nu geldende bestemmingsplan wordt een onderscheid gemaakt tussen 'groen-recreatie'- voor het gebied rond het Malieveld, en 'groen-park' voor de Koekamp. Ook met de nieuwe Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) is dat heel goed mogelijk, vergelijk bijv. de beheersverordening voor Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes, waar 'groen-park' wordt gebruikt voor de Bosjes en 'groen' voor het overig groen. Wij vragen u voor de Koekamp de bestemming 'groen-park' te houden, met daaraan aangepaste regels vergelijkbaar met de voorschriften die ook in het vigerend plan golden.

Ad 91.2) *Het belang van flora en fauna wordt gediend door de bestemmingsomschrijving 'behoud, herstel en/of ontwikkeling van natuurlijke waarden' in artikel 4.1.b en beperkt zich niet tot de Koekamp alleen, maar ook tot het Malieveld. Verder is het in zijn geheel een groen gebied. Een opdeling is om die reden niet wenselijk. In de bestemming "groen" zijn de afwijkende functies specifiek bestemd of van een functieaanduiding voorzien. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

2.2. Geen toevoeging van de bestemming 'Verkeer-verblijfsgebied' in de Koekamp

91.3) In tegenstelling tot het vigerende bestemmingsplan worden nieuwe en bestaande wandel- en fietspaden in het park Koekamp bestemd als 'verkeer-verblijf'. Dat is in groengebieden ongebruikelijk en onwenselijk. De contouren van wandel- en fietspaden worden doorgaans op de plankaart wel aangegeven, maar niet als 'verkeer-verblijf' bestemd, zie bijv. het naastgelegen Haagse Bos of het plan voor de Scheveningse Bosjes. Paden worden gezien als onderdeel van en dienend aan het groen. De aanleg van verharding en paden is vergunningplichtig, zie de regels.

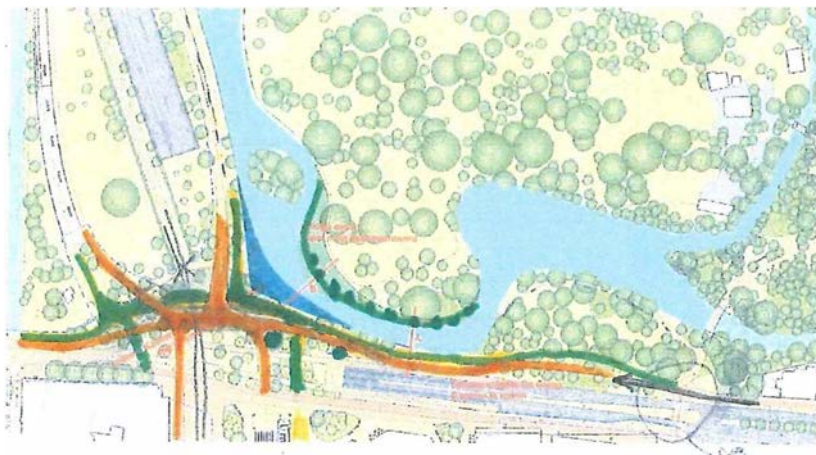
Ad 91.3) *Om rechtszekerheid te bieden omtrent de aan te leggen tracés van de fiets- en voetpaden zijn de gronden de bestemming "Verkeer – Verblijfsgebied" aangewezen. Opname in een andere bestemming zou tot onduidelijkheid kunnen leiden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

2.4. Behoud de Hertenkamp

91.4) Het gaat hier om een van de meest drukke fietspaden voor woon-werkverkeer, van Den Haag Noord-Oost, Mariahoeve, Bezuidenhout, Beatrixkwartier, Voorburg enz., naar het station en het centrum en terug dat dag en nacht wordt gebruikt. Het wordt nu verlicht door het licht van de weg. Er is gevraagd het fietspad tweerichtingsverkeer te maken, daarvoor hebben wij begrip.

We hebben gevraagd dit verbrede fietspad, in ieder geval deels, liefst helemaal, direct langs de Bezuidenhoutseweg te laten liggen. Dit heeft voordelen voor landschap, natuur en groen.

Boven illustratie van het fietspad 'deels langs de Bezuidenhoutseweg en de aansluiting met de Rijnstraat. Voordelen van dit alternatief : -fietspaden meer direct voor Bezuidenhout/Mariahoeve enz. naar het centrum - minder kruispunten met de tram -oever hoeft niet aangeheeld -oever hertenkamp hoeft niet afgegraven - minder kosten

Zonder verplaatsing van het fietspad hoeft de hertenweide niet te worden afgegraven, en houdt het zijn huidige vorm zoals Zocher die heeft ontworpen. Het Rijksbeschermd stadsgezicht wordt dan niet aangetast.

Ad 91.4) *In het kader van de Leidraad heeft de gemeenteraad een Voorlopig en een Definitief Ontwerp vastgesteld. Het hertenkamp wordt met zo'n 10 % verkleind Dat is niet omvattend. Het blijft goed zichtbaar. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

Voor de herten en ook voor vogels is het goed als het gebied even groot blijft. De 14 bomen op de oever kunnen blijven staan. Vier daarvan hebben holtes, mogelijk geschikt voor vleermuizen. (Bijlage 2 bijl. p42, bijl. 5 p43). Het is bovendien de vraag of de zeer oude bomen die op enige afstand tot het water staan de afgraving zullen overleven, omdat hun wortels die naar het water gaan door de afgraving zullen worden afgesneden. Ook voor de boven beschreven bijzondere eiken tussen Bezuidenhoutseweg en waterpartij is het beter als het fietspad zo dicht mogelijk langs de rijbaan van de Bezuidenhoutseweg blijft.

2.5. Beperk de verharding voor de nieuwe fietspaden van station naar Haagse Bos en naar Staatsbosbeheer. Voor de natuur zou het beter zijn deze fietspaden door het rustige bos niet aan te leggen.

Wè stellen voor in ieder geval het oppervlak aan verharding te beperken door (zie tekening):_

1. Geen fietspad aan te leggen tussen de ingang van Staatsbosbeheer en de Boslaan. Dat is overbodig omdat het fietspad langs de Boslaan gewoon blijft liggen
2. Een eenvoudige kruising van fietspaden te maken in plaats van de driehoek, het onnodige verkeersplein.
3. Gebruik te maken van het tracé van de huidige oprit naar Staatsbosbeheer in plaats van die te verplaatsen.

91.5) Tegen de aanleg van nieuwe wandelpaden van halfverharding is geen bezwaar. Het is goed als de toegankelijkheid voor de vele lunchwandelaars wordt verbeterd. Het is echter lastig voor de rustzoekende wandelaar om verstoord te worden door snel woonwerk-fietsverkeer. Dat is ook sociaal-veiliger voor de fietser die in het donker fietst van en naar werk/school. Het is daarom goed dat het fietspad langs de Boslaan behouden blijft.

Ad 91.5) *Het fietspad langs de Boslaan blijft bestaan was in het ontwerp van het bestemmingsplan opgenomen.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

2.6. Geen bedrijf in de Koekamp

91.6) In het huidige bestemmingsplan wordt de boswachterij niet als bedrijf bestemd. Woning en kantoor wordt gezien als ondergeschikt aan de bestemming 'groen-park'. In het nieuwe ontwerp- bestemmingsplan wordt de 'boswachterij', nu 'werf van Staatsbosbeheer genoemd', wel als bedrijf bestemd. Het is dan van belang de activiteiten daar door regels strikt te beperken tot activiteiten t.b.v. instandhouding van het bos, om te voorkomen dat in de toekomst andere bedrijven zich daar vestigen.

Ad 91.6) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 86.4.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

2.7. Geen wijzigingsgebieden, maak zo nodig een nieuw bestemmingsplan

91.7) Een zeer groot oppervlak van de Koekamp is aangewezen als wetgevangingszone-wijzigingsgebied 1, 2 of 3. We stellen voor zo nodig een nieuw bestemmingsplan te maken wanneer de gemeente met deze wijzigingen door wil gaan. Er worden in dit bestemmingsplan al veel wijzigingen aangebracht, die wij voorstellen te beperken, omdat we ze in strijd achten met de bescherming van natuur- en landschappelijke waarden in het gebied en het Beschermd Stadsgezicht. Het moet niet te makkelijk worden nog meer wijzigingen aan te brengen, zonder een procedure waarbij de gemeenteraad wordt betrokken, al worden de wijzigingen wel ter inzage gelegd (art 26.1).

Ad 91.7) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 86.9. Hierbij wordt opgemerkt dat ten aanzien van de herinrichting van de werf van Staatsbosbeheer overeenkomsten zijn afgesloten.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

3. Regels

3.1. Pas de regels aan voor de bestemming 'groen-park' (Koekamp) en 'groen' (Malieveld) .

91.8) Zie boven, 2.1. wij vragen u de Koekamp de bestemming 'groen-park'; te geven zoals in het huidige bestemmingsplan (uit 2007) artikel 4.

En daarvoor de voorschriften uit het huidige bestemmingsplan (uit 2007) over te nemen en relevante regels (met name artikel 4.1.b., heel goed), bijv.: de op de plankaart voor 'Groen-park' aangewezen gronden zijn bestemd voor a. park, b. het behoud, herstel en / of ontwikkeling van de natuurlijke waarden (=art. 4.1.b) c. hertenweide, d. faunapassages, e. recreatie, f. wandel, fiets- en ruiterpaden enz. (En dan kunnen niet relevante regels uit het artikel 'groen' komen te vervallen).

We stellen ook voor tussen te voegen (bijv. art. 4.1.d.) Ecologische verbindingszone, want Koekamp en Malieveld behoren tot de kerngebieden van de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur (zie Toelichting 3.4.2.).

Voor de bestemming 'groen' kunnen de daarop betrekking hebbende regels en voorschriften uit het huidige plan voor 'groen-recreatie' worden overgenomen: de voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor bijv. a. groenvoorzieningen, b. recreatie, c. speel en ligweide, d. bomenrijen e. faunapassages en f. ter plaatse van de functieaanduiding parkeerterrein ...enz.

Zie ook art. 13.1 in het oude plan: Voor het aanleggen of verharderen van paden, het dempen of vergraven van waterpartijen enz. is een vergunning nodig, dat staat nu in het ontwerp art. 6.3 en 4.5, en we vragen dat dan ook in de regels voor de bestemming 'groen-park' en voor 'groen' over te nemen.

En aan regels voor 'groen-park' , en 'groen' (4.5) en natuur (6.3.) toe te voegen art. 13.3 uit het huidige plan: "De genoemde werken of werkzaamheden in lid 13.1 (in het nieuwe plan ... voor 'groen- park', 4.5 voor 'groen', 6.3. voor 'natuur' enz.) zijn slechts toelaatbaar indien door die werken en werkzaamheden geen onevenredige afbreuk zal worden gedaan aan de natuur- en landschapswaarden van de desbetreffende gronden."

Ad 91.8) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 91.2. Het plangebied vormt in de Stedelijke ecologische hoofdstructuur een kerngebied en daarvoor geldt de aanduiding 'ecologische verbindingszone' niet. De formuleringen in de aanlegvergunningen zijn geactualiseerd. De gevraagde vergunningsplicht is daarin vermeld.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

3.2. In artikel 6 'Natuur', bos toevoegen

91.9) Aan dit artikel voor het Haagse Bos wordt bos niet genoemd, dus graag "bos" toevoegen in 6.1. Dan wordt het bijvoorbeeld:

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. natuurgebied
- b. bosgebied
- c. fiets-, wandel- en ruiterspaden

Een alternatief is een dubbelbestemming 'natuur-bos' Zie ook het vigerend bestemmingsplan.

We stellen ook voor toe te voegen (bijv. 6.1.c.) Ecologische verbindingszone, want het Haagse Bos behoort eveneens tot de kerngebieden van de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur (zie Toelichting 3.4.2.).

Ad 91.9) *Het is niet duidelijk wat de specifieke omschrijving 'bos' toevoegt aan de bestemming. Ook hier geldt dat het in de Stedelijke ecologische hoofdstructuur een kernzone vormt. De bestemmingsomschrijving voldoet. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

3.3 Op het terrein van Staatsbosbeheer alleen bedrijvigheid dienend aan lokaal bos en natuur

91.10) In het voorgaande bestemmingsplan was er in de bestemming 'groen-park' een zone voor "bedrijfsbebouwing en een dienstwoning met bijbehorende bijgebouwen ten behoeve van de boswachterij". In het ontwerp staat voor de bestemming 'bedrijf', artikel 3, het volgende a. het verzorgen van dieren.... (daar 'groen' vervangen door 'groen-park')
b. het beheren van en het toezicht houden op groen- en natuurgebieden

Het verheugt ons dat niet elk bedrijf daar is toegestaan, maar we zijn toch bezorgd dat dit te algemeen wordt gesteld en stellen voor: "groen- en natuurgebieden" te vervangen door "het Haagse Bos en ander bos van Staatsbosbeheer in Zuid-Holland."

We vragen toe te voegen:

Mocht Staatsbosbeheer besluiten dit terrein te verlaten of te verkopen en wordt het door de nieuwe eigenaar niet aangewend ten behoeve van het lokale bos/natuur, krijgt het terrein weer de bestemming 'Groen-park' of 'natuur' en wordt de bebouwing verwijderd, behoudens gebouwen met cultuurhistorische waarde.

Ook vragen wij u over te nemen in de regels van het ontwerp (art. 3.2.1.d), voorschrift 4.2.a. uit het vigerend bestemmingsplan; na ... "900m2 bedragen", toe te voegen:

"waarvan maximaal 150m2 ten behoeve van bijbehorend kantoor en maximaal 125m2 ten behoeve van een dienstwoning,"

Ad 91.10) *Het is niet duidelijk wat de suggesties voor de bestemmingsomschrijving toevoegt aan de bestemming. Staatsbosbeheer gaat binnen afzienbare tijd haar werf herinrichten, terwijl er verder nog een Acte van Redemptie geldt. Het ligt om die redenen niet in de verwachting dat zij het terrein zal gaan verkopen. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

3.4 Geen auto's of vrachtverkeer op de fiets- en wandelpaden van de Koekamp of de Koekamplaan

91.11) Zie boven, wij geven er de voorkeur aan dat fiets- en wandelpaden door de Koekamp en de Koekamplaan net als in andere groengebieden geen bestemming 'Verkeer-verblijfsgebied' krijgen, maar zoals bij andere groengebieden deel uitmaken van de bestemming 'Groen-Park' of 'Natuur'. In ieder geval moeten ze niet worden gebruikt als wegen ten behoeve van de bedrijfsvoering van aanliggende bestemmingen, zoals in de regels in het ontwerp voor 'Verkeer-verblijfsgebied' staat (artikel 9.1.b.).

Des te meer als door de wijziging (1) (artikel 25.2) er een brug komt en horeca bij Staatsbosbeheer, geen auto's en vrachtauto's over het fietspad Koekamplaan. Wij vragen u dan ook art. 9.1.b. te verwijderen.

Ad 91.11) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 91.3) De bedrijfsvoering betreft niet de toelating van bezoekers met auto's.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

3.5. Regels voor de wijzigingsgebieden aanpassen

91.12) Zie boven, wij zijn bezorgd over het grote oppervlak en de grote wijzigingen die mogelijk worden door de wijzigingsgebieden 1,2 en 3 in artikel 25.2, 25.3 en 25.4, en vinden dat de gemeenteraad daarbij moet worden betrokken. Een nieuwe bestemmingsplanprocedure is meer geëigend, wij vragen u dan ook de wijzigingsgebieden en de wijzigingsregels te verwijderen (zie boven, plankaart 2.7). Als de wijzigingsgebieden blijven, vragen wij u de wijzigingsregels aan te passen om de effecten op natuur en groen te minimaliseren of te compenseren.

Ad 91.12) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 91.7. De bedrijfsvoering betreft niet de toelating van bezoekers met auto's. De compensatie voor flora en fauna vormt eveneens een wijzigingsregel.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

3.5.1. Verander in Artikel 25.2. toevoeging van een informatiecentrum en horeca op het terrein van Staatsbosbeheer, de horeca categorie 2 in categorie 1, lichte horeca

91.13) Als locatie voor een informatiecentrum over groen, bos en natuur lijkt ons meer geschikt het nieuwe paviljoen dat komt op het voorplein van het station Den Haag Centraal. Dat is voor eenieder veel makkelijker te bereiken, een echte kans om de waarden van natuur en bos goed in het voetlicht te zetten.

Het terrein is bestemd voor de boswachterij, dat is de hoofdfunctie, het moet dienend zijn aan het bos. Het is gelegen in een rustig en natuurrijk deel van de Koekamp. Dus daar is alleen ondergeschikte, lichte horeca op zijn plaats, overdag geopend, voor rustzoekers en natuurliefhebbers (zie 1.38).

We vragen u daarom in art. 3.5.1. e. en f. toe te voegen dat het ondergeschikte horeca betreft. En de categorie te veranderen in lichte horeca van categorie 1.

Categorie 2 zou ook oneerlijke concurrentie betekenen voor de reeds lang aanwezige poffertjeszaak bij het Malieveld, die ook categorie 1 heeft. Het Paviljoen Malieveld is gelegen in een minder kwetsbaar deel van het groengebied.

Er is al heel veel horeca aanwezig in de omgeving, behalve de al genoemde poffertjeszaak, de nieuwe horeca die komt in het groen bij de Bezuidenhoutseweg. En veel horeca dichtbij in de reeds versteende omgeving, bij het Centraal Station en in Babylon.

Meer in het algemeen is er behoefte aan een nieuwe categorie lichte, ondergeschikte horeca, overdag geopend, voor groengebieden, bos en natuur.

Ad 91.13) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 86.7. Gelet op de gevoelige omgeving wordt in artikel 25.2.e toegevoegd 'en in uitzondering op de begripsbepaling in artikel 1.38 openingstijden in de hele week tot 23.00 uur of zoveel eerder als het informatiecentrum sluit'.*

Horecavestigingen in de omliggende delen vormen een onderdeel van de bebouwde omgeving. In het plangebied vormen zij een onderdeel van het landschap. De beleving die de bestreden horecavestiging biedt is daarmee verschillend van die in de omliggende delen.

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze in die zin gedeeltelijk gegrond te verklaren.

3;5.2. Behoud groen en natuur bij de wijzigingen 1 en 2, art. 25.2. en 25.3 .

91.14) Het oppervlak met bestemming 'bedrijf' in wijzigingsgebied 1 en 2 moet niet groter worden ten koste van groen.

Er zal moeten worden gecompenseerd voor een verlies aan groen. Verlies aan groen is in strijd met het beleid van de gemeente om de Stedelijke Groene Hoofdstructuur in stand te houden en te versterken (zie hieronder 4 Toelichting) ..

Daarom stellen we voor art 25.2 m en art. 25.3d. iets te wijzigen en beide gelijk te laten luiden: "de effecten van de wijziging op de oppervlakte groen, op flora- en fauna dienen te worden onderzocht en te worden gecompenseerd." Wat betreft compensatie kan men ook denken aan groene daken met inheemse kruiden en struiken. Groene daken en ook kort gras met veel verstoring is voor de natuur wel minder waardevol dan een dicht bosje als dat van Staatsbosbeheer (zie hierboven 1.1 en de Toelichting bijlage 2 Wet natuurbescherming). Daarnaast stellen we voor toe te voegen in artikelen 25.2 en 25.3 dat het groen zo veel mogelijk aaneengesloten moet blijven, ten behoeve van de natuur.

Ad 91.14) *In beide wijzigingsbevoegdheden is de compensatie van flora en fauna al opgenomen. De tweede wijzigingsbevoegdheid betreft groene en onbebouwde terreinen. Daar speelt de groencompensatie niet. Bij de wijzigingsbevoegdheid voor de werf van Staatsbosbeheer speelt dat wel. Hier geldt dat bij toepassing van de wijziging de bestemming "Groen" zal worden aangewezen met een oppervlakte van minimaal 600 m2. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

3.5.3. Maak een verbinding alleen voor voetgangers of fietsers

91.15) In de inleiding van artikel 25.2 wordt voorgesteld de werf van Staatsbosbeheer met een eigen verbinding aan te sluiten op de Koekampplan. Dat zou een verbinding moeten zijn voor voetgangers of fietsers, om voor hen de toegankelijkheid te vergroten (doel bestemmingsplan) .

Maar niet voor auto's of vrachtauto's die naar Staatsbosbeheer of de horeca rijden. Daarom stellen wij voor dat toe te voegen aan de inleiding van art. 25.2 en aan 25.2.1.: Deze brug is bestemd voor wandelaars en fietsers.

Ad 91.15) *De betreffende brug wordt de bestemming "Bedrijf" aangewezen. De bestemming laat geen bezoekers met auto toe. Het aantal verkeersbewegingen ten behoeve van de bedrijfsvoering zal gering zijn. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

3.5.4. Aanleg van water met behoud van groen

91.16) De aanleg van extra water (art. 25.2.a, 25.3.a.,) zou eventueel kunnen compenseren voor verlies aan wateroppervlak bij het kruispunt Rijnstraat, zodat groen wordt behouden. Bij de aanleg van water moet het verlies van groen en bomen zo veel mogelijk worden beperkt en gecompenseerd .

Ad 91.16) *In tegenstelling tot de verwachting van de reclamant kennen de wijzigingsbevoegdheden die mogelijkheid.*

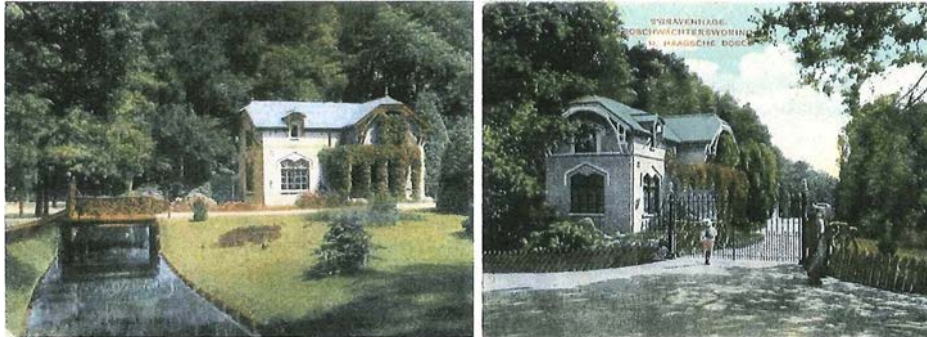
Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

3.5.5. Versterk de cultuurhistorische waarden

91.17) Art. 25.2.o. Om de cultuurhistorische waarden te behouden en zelfs te versterken (versterken kan worden toegevoegd aan art. 25.2.o), vraagt de AVN de knuppeltjesbrug terug te brengen, en het hek te zetten op de oorspronkelijke plaats, zie foto's.

Ad 91.17) *Deze suggestie betreft de hantering van de wijzigingsbevoegdheid. Deze is mede gericht op het behoud van de cultuurhistorische waarden. In het kader van de besluitvorming over dit bestemmingsplan kan nu geen uitspraak over worden gedaan.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

4. Toelichting: voeg de verplichting de Stedelijke Groene Hoofdstructuur in stand te houden 'en te versterken toe

We vragen, u in de toelichting over de Agenda Groen (hoofdstuk 3.4.1.) toe te voegen dat de Gemeenteraad in december 2016 heeft besloten: "Met het aanwijzen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur verplicht het gemeentebestuur zich om deze op eenduidige en herkenbare wijze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken". Haagse Bos, Koekamp en Malieveld maken deel uit van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

Wij verzoeken u het ontwerp-bestemmingsplan aan te passen overeenkomstig bovenstaande opmerkingen:

- Behoud het (Rijks-)beschermde Stadsgezicht en de aanwezige natuur- en landschappelijke waarden
- Voor de Plankaart:
 - o Geef de Koekamp zoals nu de bestemming 'Groen-park'
 - o Geen toevoeging van de bestemming 'Verkeer-verblijfsgebied' in de Koekamp o Behoud de Hertenkamp
 - o Beperk de verharding voor de nieuwe fietspaden
 - o Geen bedrijf in de Koekamp
 - o Geen wijzigingsgebieden, maak zo nodig een nieuw bestemmingsplan
- Voor de Regels:
 - o Pas de regels aan voor de bestemming 'groen-park' (Koekamp) en 'groen' (Malieveld)
 - o In artikel 6 Natuur, bos toevoegen
 - o Op het terrein van Staatsbosbeheer alleen bedrijvigheid dienend aan lokaal bos en natuur
 - o Geen auto's of vrachtverkeer op de fiets- en wandelpaden van de Koekamp of de Koekamplaan
 - o Als wijzigingsgebieden blijven, regels aanpassen: op het terrein van Staatsbosbeheer alleen lichte, ondergeschikte horeca van categorie 1 (dus geen 2)
 - o Behoud groen en natuur bij de wijzigingen, art. 25.2. en 25.3. o Maak een verbinding alleen voor voetgangers of fietsers
 - o Aanleg van water met behoud van groen o Versterk de cultuurhistorische waarden
- Voor de Toelichting:
 - o voeg de verplichting de Stedelijke Groene Hoofdstructuur in stand te houden en te versterken toe

4. Ra 2019.92 Bomenstichting Den Haag

De volgende zienswijze is geciteerd.

Betreft: zienswijze Bomenstichting DH over het Ontwerpbestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos

Geachte leden van de Gemeenteraad,

De Koekamp, Malieveld en het Haagse Bos vormen met elkaar een uiterst waardevol gebied in de gemeente Den Haag. Eigenaar Staatsbosbeheer (hierna SBB) roemt het gebied : een wonder midden in de grote stad . Dankzij Willem van Oranje en diens Acte van Redemptie uit 1567 staat het bos ook nu nog overeind (zie: infopagina van facebook het Haagse Bos: https://www.facebook.com/HetHaagseBos/about/?ref=page_internal).

De Koekamp is een uiterst zeldzame boomweide met zeer oude zomereiken, enkele linden, paardenkastanjes, taxus, amberboom. De Koekamp is de enig overgebleven boomweide met zeer oude eiken in Nederland. In Europa zijn dergelijke gebieden eveneens zeldzaam .

De Koekamp is van nationaal belang, ja zelfs van internationaal belang.

Coalitieakkoord 2018-2022

De coalitie erkent de waarden van bomen, mede in het licht van klimaatverandering: Bomen vormen ons groene kapitaal . We gaan zeer terughoudend om met het afgeven van kapvergunningen. Bomen worden alleen gekapt als het aantoonbaar niet anders kan.

De BDH stelt vast dat het Ontwerpbestemmingsplan, dat ten koste gaat van waardevolle oude bomen, op gespannen voet staat met het Coalitieakkoord . Dat akkoord heeft onlangs wel mede geleid tot voortschrijdend inzicht ten aanzien van de 5 linden op het Paleisplein. Alle fracties uit uw Raad en ook de verantwoordelijke wethouder hebben op 23 mei j.l. in de Commissie Leefomgeving ernstige kritiek geuit op het eerder over de herinrichting van dat plein aangenomen raadsvoorstel. Dat kan de redding betekenen van de linden, die deel uitmaken van een rijksbeschermd stadsgezicht. Een goede doorwerking van het coalitieakkoord is eveneens gewenst voor het behoud van de Koekamp met de vele bomen, die volgens het ontwerpplan zouden moeten sneuvelen. Ook deze bomen maken deel uit van een rijksbeschermd stadsgezicht, maar bovendien zijn aldaar diverse andere beschermingsregimes van toepassing, die in de toelichting op het plan te gemakkelijk ter zijde worden geschoven . Wij zullen dat hieronder nader uiteenzetten.

Bijzondere waarden

De unieke waarde van de Koekamp is tot op heden niet als zodanig in de afwegingen meegenomen: Het Hertenkamp en het park langs de Bezuidenhoutseweg vormen tezamen een zeer oude boomweide. Het is een landelijke topper, die in zeer goede en oorspronkelijke staat verkeert. Boomweiden (in het Duits: hudewald) zijn een zeer oud cultuurlandschap . Bijzonder zeldzaam in Nederland (blijkens informatie van B. Maes, deskundige op gebied van houtige gewassen en cultuurhistorie) . Zelfs in Europa zijn boomweiden zeldzaam (<http://www.nieuwe-wildernis.nl/>).

Boomweiden worden gebruikt om vee (beschaduwde) te laten grazen. In een boomweide staan bomen op zodanige afstand van elkaar dat de kronen elkaar (net) niet raken. Bomen in een bos staan dicht bij elkaar. De ondergroei van een boomweide bestaat uit gras of lage kruiden. De bomen zijn meestal van dezelfde soort en kunnen klonen van elkaar zijn.

In de boomweide en het park, die tezamen de Koekamp vormen, staan voornamelijk oude eiken, maar ook enkele oude linden, paardenkastanjes, taxus, amberboom. Er staan zomereiken die tussen 1700-1750 zijn geplant (Register Monumentale Bomen, Bomenstichting, bijlage 2.1 – deze zienswijze).

Het gaat om een zeldzaam cultuurhistorisch erfgoed en eeuwenoud genetisch materiaal.

Een andere waarde bestaat uit de ongestoorde rust van het bos rondom de werf en achter het Waterschapshuis. Deze rust is met name voor fauna, maar ook voor de bomen ter plaatse, van groot belang. De grootstedelijke omgeving met rumoer, verstoring en vervuiling dringt niet door in dit bosgebied. De ontoegankelijkheid (voor recreanten en honden) hebben altijd bijgedragen aan deze rust.

Ontwerpbestemmingsplan in relatie tot de waarden van de Koekamp

Diverse waardevolle aspecten van de Koekamp worden in beginsel beschermd in het kader van Rijksbeschermd stadsgezicht, Wet natuurbescherming met de daaruit voortvloeiende provinciale verordening, Ruimtelijk provinciaal beleid erfgoed, Agenda voor het Haagse Groen (de Stedelijke Groene Hoofdstructuur). Overigens schiet de toepassing van die regimes in het kader van het ontwerpplan tekort, zoals hierna zal blijken.

92.1) De wijzigingen die met het nu voorliggende Ontwerpbestemmingsplan worden doorgevoerd hebben niet tot doel om de genoemde cultuur- of natuurwaarden te behouden of versterken. Het Ontwerpbestemmingsplan heeft tot doel fietsers en voetgangers van en naar het Centraal Station en de werf van SBB te leiden. Het Ontwerpbestemmingsplan leidt daarmee tot aantasting van de waarden van het gebied, met inbegrip van 'het wonder' en daarmee een schending van de genoemde Acte en de andere beschermingsregimes. Financiële belangen gaan van een belangrijk deel van 'het wonder' meer een gewoon stadspark maken.

Ad 92.1) *Doel van het bestemmingsplan is om een actueel planologisch-juridisch kader te bieden. Onderdeel van deze actualisering is het opnemen van de definitieve ontwerpen voor de projecten Koekamp en Overkluizing A12 Malieveld. Deze projecten zijn gebaseerd op de erkenning van de waarden van dit gebied en zijn erop gericht deze te bestendigen op een manier die de stad als geheel ten goede komt. Deze doelstelling wordt gecombineerd met de doelstelling om betere verbindingen voor fietsers en voetgangers aan te leggen.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Kaarten

De fietsverbinding over de A2 (bij het gebouw van VNO-NCW), die was aangekondigd als ecologische verbinding tussen de Koekamp en het Haagse Bos, heeft de bestemming Verkeer - hoofdverkeersweg met dubbelbestemming cultuur.

De BDH ziet dit graag gewijzigd in de bestemming 'groen - waarde ecologische verbinding'.

De kleurstelling van plankaart op de website van de gemeente Den Haag (pdf-format) zet lezers op het verkeerde been. De Werf is zo diep paars dat de rode strepen van wijzigingsgebied W1 wegvallen.

De legenda van het Definitief Ontwerp, dat in diverse documenten is opgenomen (zie tabel op p 7 – deze zienswijze), biedt geen heldere informatie. In de legenda staat een categorie bomen: kappen/verplanten en een categorie: nieuwe / te verplanten bomen. De kleuren van het DO zijn niet goed te onderscheiden.

De Bomenstichting Den Haag verzoekt dringend om een heldere kaart met boomnummers. Gezien het belang van bomen had het ontwerpbestemmingsplan met dergelijk onduidelijke kaarten niet gepubliceerd mogen worden.

Deelgebieden

De buitengrenzen van het bestemmingsplan wijzigen niet (op de toegevoegde strook aan de Bezuidenhoutseweg na, afbeelding 1.2 - Toelichting), maar binnen in het gebied gaat heel veel op de schop.

92.2) Omdat goed vergelijkbare kaarten van de huidige situatie en de toekomstige situatie ontbreken, komt niet naar voren dat het om substantiële wijzigingen gaat. De BDH heeft een visualisatie gemaakt: afbeelding 1.

Afbeelding 1. Deelgebieden ontwerpbestemmingsplan Koekamp e.o.

Het gaat om verschillende deelgebieden:

1 + 2. Het park (roze en paars)

1. Roze balk. Aanleg fietsknooppunt voor het Centraal Station, een extra fietspad evenwijdig aan het bestaande fietspad aan de Bezuidenhoutseweg en
2. Paarse balk. Een tweerichtingen fietspad met voetpad richting brug over water (achter het Waterschapsgebouw) .

Gevolg: extra verharding, verkleining van het park, versnippering, sleetsheid van gras, meer dan nu al het geval is. Aantal te kappen bomen onzeker, mogelijk 3. Aantal te verplanten bomen is onduidelijk (zie ook hoofdstuk over bomen in deze zienswijze).

3. Hertenkamp (geel)

Verleggen en verbreden van de watergang tussen het park en Hertenkamp om ruimte te maken voor een fietsknooppunt tegenover het es.

Gevolg: het Hertenkamp wordt fors kleiner. De oevers, die nu in stand worden gehouden door de wortels van oude elzen en eiken, krijgen hardhouten beschoeiingen. Dit betekent een ecologische verarming. Aantal te kappen bomen voor zover nu bekend: 14. Het aantal blijft onduidelijk zolang de afmetingen van de af te graven oever van het Hertenkamp niet bekend is.

4. Rustige bos (lichtblauw)

De aanleg van voetpaden, tweerichtingenfietspaden, een zeer gevaarlijk fietsknooppunt (van fietspaden met voetpaden), oversteek over de A12 naar het Haagse Bos. De aanleg van een extra fiets- en voetpad van de werf naar de Boslaan. Het verbreden van de toegangsweg naar de werf en het verschuiven van de ingang naar de werf.

Gevolg: extra verharding, versnippering en verstoring van de rustige bosgebieden, rondom de werf en langs de Boslaan. Aantal te kappen bomen, is voor zover bekend: 17. Aantal te verplanten bomen is onduidelijk (zie ook hoofdstuk over bomen in deze zienswijze).

Ad 92.2) *Om een vergelijking mogelijk te maken is in het begin van paragraaf 5.2 van de toelichting de topografische kaart uit 1995 opgenomen. Het groengebied wordt met de aanleg niet kleiner, in de bomenbalans wordt naar een batig saldo gestreefd. In het Definitief Ontwerp is hierop ingegaan. De rust in het gebied zal niet door fietsers en voetgangers verstoord worden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

92.3) Daarnaast heeft het Ontwerpbestemmingsplan drie wijzigingsgebieden aangewezen (rode contouren)

– afbeelding 1) zonder dat de consequenties zijn onderzocht. Het Ontwerpbestemmingsplan geeft zelfs geen globale effectenanalyse. De gevolgen zijn dus ongewis. Het kan niet anders dan ten koste van de bestaande natuurwaarden gaan. Niet alleen door directe vernietiging via kappen van bomen, aanbrengen van verharding, aanleg en vergraven van water maar ook door intensivering van het gebruik. Waarom deze 3 gebieden niet direct zijn opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan is onduidelijk.

W1. De werf van SBB

Nu een rustige locatie met rustieke boswachterswoning, omzoomd door oude bomen en bosschages, krijgt nieuwe functies: openbare informatie en horeca.

Gevolg: ook hier verdwijnt de rust. Zeker wanneer het om horeca - categorie 2 gaat, met openingstijden tot 02:00 uur 's nachts. Zie ook hoofdstuk over horeca in deze zienswijze.

Het is onduidelijk of de herschikking van de werf betekent dat de karakteristieke boswachterswoning kan blijven bestaan, waar een mussenkolonie huist. Aantal te kappen of te verplanten bomen is niet bekend gemaakt.

Er komt een nieuw tweerichtingenfietspad met voetpad met een brug over het water in het gebied tussen werf en de Koekampaan.

W2. Een nieuwe waterloop in het gebied ten westen van de werf. De waterlopen evenwijdig en ten zuiden van de Koekampaan worden verbreed. De waterloop ten oosten van de Koningskade wordt verlegd. Waarom dit gewenst is, is onduidelijk.

W3. Een nieuwe brug over de Utrechtsebaan. De tekening van de brug geeft aanleiding om te veronderstellen dat deze slechts aantrekkelijk is voor zeer fitte wandelaars en fietsers, met veel versnellingen en zeer goede remmen.

Het definitief ontwerp geeft geen inzicht in de consequenties van deze wijzigingsgebieden.

Rechtszekerheid ontbreekt.

De verlening van wijzigingsbevoegdheden aan B&W zonder dat inzicht is gegeven van de gevolgen daarvan is onverantwoord.

Ad 92.3) *De reden tot aanpassing van de werf van Staatsbosbeheer, de waterlopen en van de brug wordt in de Leidraad Stadsentrees vermeld. Met de aanpassing van de waterlopen wordt teruggerepen naar het historische ontwerp dat in paragraaf 5.3 van de toelichting is opgenomen. De betekenis voor flora en fauna moet bij de hantering van de wijzigingsbevoegdheid worden onderzocht. De geldt ook voor de cultuurhistorische betekenis. Het hertenkamp zal enigszins verkleind worden maar zichtbaar blijven.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Effecten van het Ontwerpbestemmingsplan

92.4) De verschuiving van de waterpartij gaat ten koste van de brede oeverstrook van het Hertenkamp met karakteristieke oude bomen en ander hoogwaardig groen en schade aan de biodiversiteit van de natuurlijke oevers. Het gaat om ca 4.000 m² (40 are). Vermoedelijk is het oppervlak groter omdat het DO ter plaatse uitblinkt in vaagheid.

De aanleg van nieuwe voet- en (tweerichting) fietspaden en de verbreding van de toegangsweg naar de werf beteken een vermindering van areaal hoogwaardig groen van ongeveer 6.500 m² (65 are) bomen, bosschages en kruiden. De beukenrij aan weerszijde van de toegangsweg naar de werf, verliest zijn statigheid omdat één rij verdwijnt. De eeuwenoude bosgrond met bodemecosysteem gaat door de extra verharding te gronde.

Wortels van bomen naast nieuwe voet- en fietspaden en verbrede toegangsweg zullen afgesneden worden, wat de levensvatbaarheid van deze bomen zal verminderen. Door de verharding is ook sprake van versnippering van nu nog ongestoorde gebieden. Het intensieve gebruik van voet- en fietspaden en toegangsweg verstoort de rust voor fauna en brengen risico's voor de bomen in de omgeving ervan. In het rapport 'Toetsing Wet natuurbescherming herinrichting Koekamp (Bureau Bakker, 24-01-2019 - bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan) waarschuwen deskundigen voor de achteruitgang van de biodiversiteit door intensief gebruik.

Bij gladheid zal strooizout de vegetatie en bodem nog eens extra aantasten.

Het aanbrengen van bloeiende heesters in het gazon van het park langs de Bezuidenhoutseweg misstaat in de cultuurhistorische boomweide. Afgezien daarvan verwijderd de gemeente heesters uitoogpunt van sociale veiligheid.

Resultaat: de verstedelijking dringt met dit plan diep door in het gebied.

Kortom: het gehele plan leidt ook tot vermindering van areaal hoogwaardig groen en achteruitgang van de biodiversiteit. Het gaat om ruim 105 are.

Terwijl juist onlangs een alarmerend rapport is uitgekomen over de achteruitgang van de biodiversiteit. Het gaat bij biodiversiteit niet alleen om (wettelijk) beschermde soorten maar juist ook om de algemene soorten. De kaasschaaf om overal van natuurgebieden en grote groengebieden wat af te halen of deze gebieden te versnipperen of te veel open te stellen voor recreatie, te bebouwen, hoogbouw erlangs te plaatsen heeft ook in Den Haag tot ernstige achteruitgang van de biodiversiteit geleid.

Bureau Bakker heeft bij de toetsing op Wet natuurbescherming Herinrichting Koekamp (24-01-2019, bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan) alleen naar beschermde soorten gekeken. Ten onrechte is een toetsing op algemene soorten en op de biodiversiteit buiten beschouwing gelaten. Bureau Bakker heeft niets geschreven over de unieke kwaliteit van de Koekamp en de zeer oude bomen.

In het rapport van Bureau Bakker staat niets over 3 wijzigingsgebieden. Kortom: de toetsing door Bureau Bakker schiet te kort.

Ad 92.4) *De aanleg van voet- en fietspaden wordt in het bestemmingsplan door opname op de verbeelding geregeld. Het gaat gepaard met de opheffing van bestaande voet- en fietspaden. Het onderzoek naar de effecten op flora en fauna is bijgevoegd bij de toelichting en ziet geen overwegende bezwaren, maar stelt wel voorwaarden. Voorwaarden waaraan in de regels tegemoet gekomen wordt.*

Bomen

Monumentale bomen

92.5) Over de aantallen monumentale bomen in het hier besproken plangebied bestaat onduidelijkheid.

	Aantal monumentale bomen
Ontwerpbestemmingsplan, par.2.3.1.2	3 (twee paardenkastanjes, een
Landelijk Register Bomenstichting	5 (twee zomereiken, een Hollandse linde, een amberboom, een paardenkastanje)

Afbeelding 2. Overzicht van monumentale bomen uit het Landelijk Register van de Bomenstichting

Groen bolletje: monumentaal.

Geel bolletje: potentieel monumentaal. Rood bolletje: dood/geveld

Het totale aantal monumentale bomen is veel hoger, aangezien deze bomen in een grote groep in het Hertenkamp staan. In voornoemd register staat bij 'plantwijze' 'groep' vermeld (zie bijlage 2.2). Dit houdt in dat de boom en al zijn burens eveneens monumentaal zijn: ze vormen een ensemble vgl. de bomen op het Lange Voorhout en de Lange Vijverberg. Dit is het geval bij de twee zomereiken en de amberboom. Daarnaast zijn nog drie bomen als 'potentieel monumentaal' aangemerkt in het landelijke register (taxus, valse acacia en tamme kastanje). Zie de lijst in bijlage 2.1.

Bomen van het landelijke Register Monumentale Bomen van de Bomenstichting zijn van nationaal belang en verdienen extra bescherming, die in het ontwerpbestemmingsplan had moeten worden opgenomen.

Onduidelijkheid over aantallen

Het ontwerpbestemmingsplan geeft geen duidelijkheid over de aantallen te kappen, te verplanten en nieuwe bomen buiten de wijzigingsgebieden. De Bomenstichting DH heeft alleen dankzij digitale ondersteuning van een deskundige de kaarten weten te verhelderen om de aantallen te tellen. Zie onderstaande tabel en het DO dd 31-05-2018 in bijlage 3.

	kapp	verplan	nieuwe bomen
Ontwerpbestemmingsplan . Toelichting. Tabel 5.	37	45	52
Kap- en verplanttekening, dd 17-05-2018. Concept. Toetsing Nw Hl Koekamp Bureau Bakker, 24-01-2019.	36	28	-
	kappen/verplante		nieuwe/verplanten
Herinrichting DO dd 31-05-2018. Concept. Toetsing Nw Hl Koekamp Bureau Bakker, 24-01-2019.	89		72
Herinrichting DO R15300136_bijlage_6 DO, 31-05-2018. Concept.	85		72

De grote aantalsverschillen tussen springen in het oog, naast de onduidelijk waar het nu eigenlijk om gaat: kappen, kappen/verplanten, nieuwe, nieuwe/verplanten.

Naast een duidelijke kaart met boomnummers, biedt een lijst met boomnummers, de soort, omvang, conditie, verplantbaarheid de noodzakelijke informatie. Per boom dient gemeld te worden of hij gekapt wordt of verplant. Als hij verplant wordt naar welke locatie. Kaart en lijst worden node gemist.

Ook mist een tweede lijst met nieuwe bomen: soorten, omvang, locatie waar hij komt te staan. Het ontwerpbestemmingsplan geeft geen rechtszekerheid.

Maar met kaarten en lijsten is de informatie over de bomen nog niet compleet. De waarden van bomen moet vervolgens nog worden vastgesteld.

Waarden van de bomen in het plangebied

Wat belangrijk is, is dat ook de natuur- en cultuurhistorische waarden van de bomen niet in kaart zijn gebracht. Naast de monumentale bomen in de Koekamp, zijn vele andere bomen evenzeer van grote cultuurhistorische waarde. De eiken en elzen aan de oostelijke oever van het Hertenkamp moeten sneuvelen, zij bepalen echter in grote mate het beeld van de Koekamp. De eiken langs de Bezuidenhoutseweg verdienen ook meer waardering: zij overleefden granaatvuur in de Tweede Wereldoorlog en zijn in de jaren zeventig nog liefdevol verzorgd door de gebroeders Copijn. In 2016 schreef de heer J. Copijn in zijn boek *'Het groene goud – 50 jaar boom verzorging in Nederland'* dat deze bomen nog steeds speciale zorg nodig hebben. Het aanleggen van een fietspad zal de bomenderhalve niet ten goede komen.

Vermoedelijk staan er bomen in het plangebied die autochtoon zijn, d.w.z. dat zij afstammelingen zijn van bomen die op eigen kracht na de laatste ijstijd uit Spanje naar het noorden zijn geëmigreerd, zoals de eiken in de Bosjes van Poot. In Nederland is nog slechts 5% van de inheemse bomen autochtoon. Indien zich onder bomen op de Koekamp autochtone bomen bevinden, betekent de kap van deze bomen een groot verlies van oud genenmateriaal. Bomen van enkele honderden jaren oud hebben bovendien een grotere ecologische waarde dan jonge bomen. Vooral eiken staan bekend om het grote aantal soorten (insecten, vogels) dat zij kunnen herbergen. Bij het opstellen van onderhavig bestemmingsplan had de gemeente rekening moeten houden met deze aspecten. Dat dit niet is gebeurd beschouwt de BDH als een grote ommissie.

Te rooien bomen

De aantallen te rooien bomen verschillen per document (zie bovenstaande tabel). Bovendien zullen op diverse locaties bomen, waarvan de bedoeling is dat ze blijven staan, zo beschadigd raken dat ze de werkzaamheden niet overleven.

We denken hierbij speciaal aan de oude bomen (o.a. eiken) in het Hertenkamp, waarvan de wortels makkelijk tot de oevers reiken. Het verwijderen van de oeverstrook, waarvan de afmetingen zelfs in het DO niet duidelijk zijn, zal als gevolg hebben dat niet alleen de geplande 14 bomen het leven laten maar ook de bomen verder weg van de oever. Gezien het feit dat er geen wortelonderzoek heeft plaats gevonden valt extra uitval van bomen niet uit te sluiten.

Iets dergelijks zal ongetwijfeld in het nu nog rustige bos en het park plaatsvinden. In bos- en parkverband reiken de wortels ver buiten de kroon. Het rooie en/of verplanten van bomen zal waarschijnlijk het wortelgestel aantasten van andere bomen. Gezien het feit dat er geen wortelonderzoek heeft plaats gevonden valt extra uitval van bomen niet uit te sluiten.

Verplanten bomen/ nieuwe aanplant

Een onderzoek naar de verplantbaarheid van de 45 of 28 (hoeveelheden zijn onduidelijk) bomen ontbreekt eveneens. Het is zeer wel mogelijk dat veel bomen niet verplantbaar blijken en uiteindelijk toch gerooid moeten worden. Het uitgraven en verplaatsen van volwassen bomen geschiedt met groot materieel. Dit leidt tot verdichting van de bodem, waardoor de wortels van zuurstof verstoken raken. Het verplaatsen van bomen naar een andere locatie kan bemoeilijkt worden door de kronen van andere bomen, tramleidingen e.d.

De nieuwe locaties van de te verplanten bomen zijn niet terug te vinden in het ontwerpbestemmingsplan.

Nieuwe bomen

Weliswaar zullen er ook nieuwe bomen worden geplant (aantal onduidelijk), maar jonge bomen kunnen niet dienen als vervanging van de zeer oude bomen met hoge cultuur-historische waarden. Jonge bomen zijn ook nog niet in staat om de ecosysteemdiensten te vervullen. Een boom speelt pas een rol van betekenis als hij omstreeks veertig jaar oud is. Het is daarnaast onbekend om welke soorten het gaat en het is onwaarschijnlijk dat de nieuwe bomen van eenzelfde (genetische, cultuurhistorische) kwaliteit zijn als de gerooide bomen.

Toekomst bomen in wijzigingsgebieden ongewis

Op de Werf van SBB en in de drie wijzigingsgebieden staan eveneens vele bomen. De wijzigingsregels en de toelichting geven slechts beperkt inzicht in wat men van plan is in deze zones. Er is sprake van het verbreden dan wel verleggen van de waterloop, over de gevolgen voor de bomen wordt hier met geen woord gerept. De regels doen echter sterk vermoeden dat ook hier vele bomen moeten wijken voor de wijzigingen:

- Wijzigingsgebied 1: de bebouwing kan worden verplaatst, de watergang wordt verlegd en 'ter waarborging van de stedenbouwkundige kwaliteit als bedoeld in de Leidraad Stadsentrees kunnen nadere eisen worden gesteld met betrekking tot de ligging en de afmetingen van gebouwen in de bestemming "Bedrijf" (art. 25.2, onder i). Dit zal waarschijnlijk ten koste gaan van bomen.
- Wijzigingsgebied 2: de watergang wordt verbreed; ook dit kan ten koste gaan van bomen, aangezien onbekend is hoe breed de watergang zal worden. Bovendien volgt uit artikel 25.3 onder b (de bestemming "Groen" wordt ten dele gewijzigd in de bestemming "Bedrijf") dat het terrein van Staatsbosbeheer in deze zone kan worden uitgebreid, wellicht met verlies van bomen tot gevolg. Deze zone beslaat daarnaast een groot deel van het zuidelijk deel van het Hertenkamp, inclusief het kleine eilandje, waar ook veel bomen staan. Waarom dit gedeelte in de wijzigingsgebied is opgenomen is onbekend.
- Wijzigingsgebied 3: dit gebied reikt tot ver in het Haagse Bos; de aanleg van de brug zal de kap van vele bomen tot gevolg hebben. (artikelen 25.4 a en b: de bestemmingen "groen" en "natuur" kunnen worden gewijzigd in de bestemming "Verkeer-Verblijfsgebied").

Ad 92.5) *Bij de optimalisatie is in samenspraak met onder andere reclamant aandacht besteed aan het bomenbestand. De bestemming "Groen" staat de aanplant, verplaatsing of herplant van bomen niet in de weg.*

*Verder mag de bomenbalans geen negatief saldo en eventueel ook een batig saldo vertonen. Het plangebied kent voor de bescherming van bomen naast de Algemene Plaatselijke Verordening ook de werking van de Wet natuurbescherming.
Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

92.6) De toelichting vermeldt op blz. 86 dat de instandhouding van het bomenareaal in de regelgeving geborgd doordat het plangebied onder de werking van het hoofdstuk over houtopstanden in de Wet natuurbescherming (Wnb) valt. Belangrijk is om te bedenken dat uit de toepassing van die wet een obstakel voor de uitvoering van het beoogde bestemmingsplan kan voortvloeien. De kap moet immers worden aangemeld bij Gedeputeerde Staten. GS kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van (het areaal met) bijzondere natuur-of landschapswaarden. Dat dergelijke waarden in dit geval in het geding zijn, is hierboven uiteengezet. Er blijkt nergens uit de toelichting dat door de gemeente de verplichte melding is of zal worden gedaan. Bovendien biedt de toelichting geen enkel inzicht in areaal, kwaliteit, aard en locatie van de beoogde herplant c.q. compensatie ter voldoening aan de bij en krachtens de Wnb gestelde voorschriften daarover.

Ad 92.6) *De toelichting bij de melding op grond van de Wet natuurbescherming zal omtrent het bovenstaande informatie bevatten. Uit provinciale beleidsstukken kan niet worden opgemaakt dat de Koekamp ecologisch waardevol is. Wel draagt het – zie het ecologisch onderzoek – flora- en faunawaarden in zich.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Acte van Redemptie

92.7) De toelichting bevat ten onrechte ook geen toetsing van het plan aan de Acte van Redemptie, met uitzondering van een onderdeel in onderdeel 5.4 (tabel 11) waarin wordt gesuggereerd dat de enige belemmering die uit de Acte voortvloeit, bestaat uit een beperking van de oppervlakte van de bebouwing. Dit komt niet overeen met de interpretatie die besloten ligt in de weergave van de inhoud van de Acte op blz. 11: "Op 16 april 1576 ondertekenden Willem de Zwijger en de Staten van Holland de Acte van Redemptie, waarbij werd bepaald dat het bos nooit mocht worden verkocht, omgehakt of op andere wijze aangetast". Deze laatste interpretatie is in lijn met de beantwoording van schriftelijke vragen uit 2010 door het gemeentebestuur over de acte. In dit licht valt het Ontwerpbestemmingsplan niet te rijmen met het gegeven dat voor de uitvoering daarvan nogal wat gezonde en waardevolle bomen moeten worden gerooid en ander groen zal verdwijnen door aanleg of verharding van paden, terwijl er door diverse organisaties alternatieven zijn aangedragen.

Ad 92.7) *Korthedshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad r.3. Omtrent de bomen wordt opgemerkt dat in de bomenbalans gestreefd wordt naar een batig saldo.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Rijksbeschermd stadsgezicht

92.8) De voorgenomen plannen, zowel in de wijzigingsgebieden als in de overige gebieden, zoals bijvoorbeeld het afgraven van een strook van het Hertenkamp en het brede tweerichtingenfietspad met fietsknooppunt in het nu nog ontoegankelijke bos (zie afbeelding 1- deelgebied 4), zijn verregaand en tasten de cultuurhistorische waarden van de Koekamp zeer ernstig aan. Dit is in strijd met de Erfgoedwet, die thans de instandhouding van cultuurerfgoed verplicht stelt. Dit geldt voor gebouwen en groene monumenten, aangezien in het Aanwijzingsbesluit Rijksbeschermd stadsgezicht 's-Gravenhage, deel Centrum Den Haag (uitbreiding van 28 juni 1994) de Koekamp als groen monument inclusief de 19e-eeuwse boswachterswoning moet worden aangemerkt en dientengevolge onderhevig is aan de instandhoudingsplicht zoals die onlangs in de Erfgoedwet is opgenomen.

Eventuele sloop van deze woning is dus niet toegestaan. Eveneens is het niet toegestaan nieuwe bebouwing toe te voegen. Bovenal is het wijzigen van de bestemming van de gehele Koekamp als voortzetting van het Hofgebied in een stadsentree bij het Station een ontoelaatbare functiewijziging van dit erfgoed.

Ad 92.8) *Korthheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad r.2. De voormalige boswachterswoning is niet aangewezen tot monument. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

92.9) In tabel 2 van paragraaf 5.4 staat: "Met de uitvoering van de ruimtelijke ontwikkelingen en voornemens neemt het aantal mensen te voet of op de fiets in het gebied toe. De mensen bevinden zich voor het merendeel verspreid in het plangebied. Dat zal niet tot drukte leiden" . Dat is veel te gemakkelijk geredeneerd. In het rapport van het al eerder genoemde Bureau Bakker (2019) waarschuwen deskundigen al voor de toename van recreatiedruk in het gebied. In dit verband wijzen wij op de 'Beheerparagraaf voor de Koekamp, het Koningspark en de Overkluizing van de Utrechtsebaan, VO-fase' van november 2017 (RIS 298517, bijlage 6). In onderdeel 1.1 van de inleiding van dit document is te lezen:

"Het Koningin Julianaplein (KJ-plein), Koekamp, Malieveld, Haagse Bos en diverse lanen maken deel uit van het project de 'De Groene Entree'. Dit project omvat een herinrichting van dit gebied met als doel de samenhang tussen de deelgebieden te versterken en het realiseren van een hoogwaardige groene verblijfsruimte. Deze verblijfsruimte moet bestand zijn tegen intensief gebruik. Dit stelt eisen aan de objecten, ondergrond en beheer." (cursivering van BDH).

In het verlengde daarvan staat in onderdeel 1.4 over het kwaliteitsniveau: "Den Haag kent voor de openbare ruimte twee kwaliteitsstandaarden: Residentie Kwaliteit en Hofstad Kwaliteit. Het gebied waar de herinrichting plaatsvindt valt onder Hofstad Kwaliteit. Dit is het hoogste inrichtings- en beeldkwaliteitsniveau en hoort bij de meest druk bezochte gebieden van Den Haag." (cursivering BDH).

Vanuit optiek van bescherming van dit tot nog toe zeer rustige gebied gezien komt er dus wel degelijk relevante drukte, met alle risico's van dien, zoals gevaar voor beschadiging van bomen. Wij pleiten dan ook voor behoud van de huidige rustige sfeer, met Kroonjuweelkwaliteit (zie ook hierna). De BDH stelt voor dat de gemeente alsnog advies inwint bij de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed.

Ad 92.9) *Met de aansluiting op de Bezuidenhoutseweg ter hoogte van de Irenestraat zal de Koekamp vooral een verbindingsroute gaan bieden voor fietsers en voetgangers op een beperkte doorgaande route te weten de route naar en van het Haagse Bos. Alleen de horecavoorziening zal een verblijfskarakter hebben. Maar die is veel geringer van opzet dan het Koningin Julianaplein.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Provinciaal ruimtelijk beleid erfgoed (paragraaf 3.3 van de toelichting)

92.10) In het provinciaal ruimtelijk beleid is wat betreft het erfgoed een belangrijke plaats ingeruimd voor de zgn. kroonjuwelen. Het Haagse Bos en de Koekamp behoren tot de Kroonjuwelen (zie bijlage 1). Zoals vermeld is in de toelichting, worden deze kroonjuwelen beschermd in het kader van de Verordening ruimte 2014 Zuid-Holland.

Artikel 2.3.4 lid 2 van de verordening stelt dat een bestemmingsplan voor gronden binnen de landgoedbiotopen en de kasteelbiotopen, waarvan de plaats geometrisch is bepaald en verbeeld op Kaart 9 Cultureel erfgoed, kan voorzien in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling voor zover:

- a. geen aantasting plaatsvindt van de waarden van de landgoed- en kasteelbiotoop, of
- b. de ontwikkeling is gericht op verbetering en versterking van de waarden van de landgoed- en kasteelbiotoop.

Dit artikel staat in de weg van het beoogde bestemmingsplan, aangezien er in het plan wél aantasting plaatsvindt van de waarden van het landgoedbiotoop Koekamp. De bomenrij langs de waterpartij is een belangrijk onderdeel van dit 'kroonjuweel' van cultureel erfgoed. De in de toelichting vermelde 'enigszins vervreemdende sfeer die mede te danken aan is de aanleg in romantische stijl, die de illusie van landelijke weidsheid oproept' raakt sterk aan het karakter van de Koekamp als boomweide.

Als de bestaande mooi uitgegroeide bomenrij langs de waterpartij onverhoopt zou verdwijnen, zou het beeld bij binnenkomst van de stad vanuit Den Haag Centraal enorm veranderen, en bepaald niet ten goede.

Het is ons opgevallen dat in de gemeentelijke voorlichting aanvankelijk getracht is het teloorgaan van die bomenrij op de oever als gevolg van uitvoering van het beoogde bestemmingsplan teverdoezelen.

Een nieuwe stedelijke ontwikkeling, zoals een horecagelegenheid - categorie 2, zal de toetsing aan deze provinciale verordening niet kunnen doorstaan. Dat geldt eveneens voor de voet- en (tweerichtingen) fietspaden, de fietsknooppunten en het intensieve gebruik ervan.

Ad 92.10) *In paragraaf 5.4 tabel 3 van de toelichting is deze omschrijving in de – sinds kort- Omgevingsverordening Zuid- Holland getoetst. Er is echter geen sprake van een buitenplaats. Ook de omschrijving van de Koekamp als 'boomweide' door reclamant wijkt sterk van de term uit deze verordening af.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Agenda voor het Haagse Groen, 2016

92.11) In het raadsvoorstel Agenda voor het Haagse Groen, 2016, is met het dictum onder II besloten:

Met het aanwijzen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur verplicht het gemeentebestuur zich om deze op eenduidige en herkenbare wijze duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken.

De BDH stelt vast dat het Ontwerpbestemmingsplan, dat zoveel negatieve effecten heeft, niet overeenkomt met het bedoelde dictum.

Nieuwe aanplant van een aantal bomen, waar dan ook, kan niet gelden als een compensatie.

Ad 92.11) *Korthedshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 93.1.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Horeca

92.12) De wijzigingsregels voorzien in de vestiging van een horecagelegenheid op de werf van Staatsbosbeheer (wijzigingsgebied 1). Over de aard van de horeca zijn de regels en de toelichting niet eenduidig. In de toelichting wordt gesproken over 'ondergeschikte horeca' en 'lichte' horeca. In de wijzigingsregels heet het 'horeca-inrichting categorie 2'. Uit artikel 1.38 van de regels blijkt dat een horeca-inrichting categorie 2 als middelzwaar is aan te merken. In de regels is de term 'ondergeschikt' verdwenen. Dit betekent dat de voorgenomen vestiging van een horecagelegenheid niet ondergeschikt is aan de hoofdfunctie en dus de openingstijden niet gerelateerd zijn aan de openingstijden van de hoofdfunctie. Een horeca-inrichting van categorie 2 kan doordeweeks tot 02:00 uur en in de weekenden tot 02:30 uur openblijven. Dergelijke openingstijden zullen ernstige verstoring van de rust van de nachttactieve dieren en de ecologische diversiteit inhouden.

Ad 92.12). *Korthedshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad 86.7.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze in die zin gegrond te verklaren.

92.13) Tevens is de vestiging van een horecagelegenheid een nieuwe stedelijke ontwikkeling, die getoetst moet worden aan de Ladder duurzame stedelijke ontwikkeling volgens artikel 3.1.6, tweede lid, Bra. Dit artikel behelst blijkens de Nota van toelichting (2017), een motiveringseis ter zake van nieuwe stedelijke ontwikkeling en vraagt om explicitering van gemaakte keuzes. Voor het maken en onderbouwen van die keuzes is zo nodig, volgens artikel 3:2 Algemene wet bestuursrecht, onderzoekgeboden waarbij de nodige kennis wordt vergaard over de behoefte aan de in het bestemmingsplan voorziene, nieuwe stedelijke ontwikkeling. De uitkomsten daarvan moeten volgens artikel 3.1.6, eerste lid, aanhef en onder d, Bra in de toelichting te zijn neergelegd en tevens waarom niet in het bestaand stedelijk gebied in de behoefte aan de nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt voorzien. Hetgeen betekent dat bij een ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied een uitdrukkelijke motivering nodig is. Die vereiste motivering ontbreekt in het ontwerp van het bestemmingsplan.

Ad 92.13) *Korthedshalve wordt verwezen naar de afdoening onder Ad r.7.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

92.14) In de toelichting (paragraaf 3.8.1, blz. 50) wordt weliswaar verwezen naar de Horecavisie (RIS288645_160112) en het Uitwerkingsplan van deze visie (RIS 288643), ter motivering van de vestiging van nieuwe horeca. Het Uitwerkingsplan wijst verschillende locaties in de stad aan waar nieuwe horeca ontwikkeld kan worden. De Koekamp wordt echter niet genoemd in dit plan. Er wordt niet gemotiveerd waarom er per se in de Koekamp horeca moet komen, er is immers al veel horeca in de directe omgeving van het Centraal Station. Bij de nieuwbouw op het Koningin Julianaplein is bovendien al in een horecagelegenheid voorzien, bezoekers van Den Haag krijgen al een 'first impression' mét horeca. De enige partij die wellicht behoefte heeft aan horeca, is Staatsbosbeheer. Dit is wat de BDH betreft een povere motivering voor de vestiging van een overbodige uitspanning in een tot op heden bijzonder rustig stukje natuur, midden in de drukke stad.

Ad 92.14) *In de geciteerde paragraaf wordt gesteld dat horecavestiging mogelijk is in het kader van het thema 'first impressions last forever'. De locatie op de Koekamp past daarin. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

Leidraad Stadsentrees (RIS 297121)

92.15) In het ontwerpbestemmingsplan wordt met regelmaat verwezen naar De Leidraad Stadsentrees (RIS 297121) alsof de Leidraad een verplichting inhoudt. De BDH wijst erop dat de Leidraad niet door uw raad is vastgesteld. De Leidraad is abstract en biedt ideeën. Bij de uitwerking is er voldoende ruimte mogelijk voor wijzigingen.

De Leidraad heeft de beschermde hoge natuur- en cultuurhistorische waarden van het gebied niet erkend. De Leidraad gaat niet in op de schade aan natuur. De Leidraad schiet te kort.

Ad 92.15) *De gemeenteraad heeft van de Leidraad kennis genomen en ook van de Uitvoering Stadsentree Utrechtsebaan en Stadsentree Koekamp en de twee overeenkomsten. Verder heeft ze het Voorlopig Ontwerp vastgesteld en het Definitieve Ontwerp. Het bestemmingsplan is ten behoeve van deze raadsbesluiten opgesteld. Daarbij is aan de flora en fauna aandacht besteed evenals aan de cultuurhistorische waarden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Extra wijzigingsgebied

92.16) In de Agenda voor het Haagse Groen heeft de gemeente besloten om de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH) in stand te houden en te versterken. Daarnaast vereist klimaatverandering vermindering van verhard oppervlak in de stad en verbetering van de leefbaarheid met groen.

De BDH stelt daarom opnieuw voor om de Laan van Nieuw Oost-Indië, die voor het Haagse bos een grote barrière betekent, ter plaatse te versmallen van 4 rijbanen naar 2 rijbanen en met het oog daarop dit wegvak als nieuw wijzigingsgebied op te nemen in het bestemmingsplan. De reactie van de gemeente om hier niet op in te gaan (p117- toelichting) is niet toereikend omdat niet is ingegaan op de klimaatcrisis en noodzaak om doeltreffend te ontharden.

Ad 92.16) *In de wijzigingsbevoegdheden is de vereiste van waterbergingscompensatie opgenomen. Met de aanleg van fiets- en voetpaden wordt de omvang van de verhardingen niet vergroot. Daarmee zijn de effecten van het klimaat geneutraliseerd. De bestemming "Verkeer – Hoofdverkeersweg" laat ook groen toe. Daarvoor is geen wijzigingsbevoegdheid nodig. De aanwezigheid van omringende hoofdwegen moet worden geaccepteerd. Welk wordt de aanleg van faunapassages bevorderd en in het geval van de overkluizing wordt een bestaande passage verbeterd.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

Motivatie overige ontwikkelingen

92.17) Deze verregaande wijzigingen in de monumentale Koekamp hadden ook beter gemotiveerd moeten worden dan nu in het ontwerpbestemmingsplan het geval is. Verschillende organisaties (o.a. de AVN, de Fietsersbond, verschillende wijkorganisaties en de BDH) hebben alternatieven aangedragen. Ze deden dat met de volgende argumenten :

1) de hierboven genoemde ongewenste verharding, versnippering en verstoring;

2) aantastingen van landschap, natuur- en cultuurhistorische waarden;

3) achteruitgang van biodiversiteit 4) ontbreken van nut- en noodzaak.

Belangrijkste punt van bezwaar betrof het verleggen van de watergang. In de toelichting wordt geen expliciete verklaring gegeven voor de noodzaak van het verbreden dan wel verleggen van de watergang in het plangebied. Slechts het afgraven van de oever van het Hertenkamp wordt noodzakelijk geacht ter compensatie van het verbreden van de oever aan de kant van de Bezuidenhoutseweg, echter de noodzaak van het verbreden van de waterloop parallel aan en ten zuiden van de Koekampaan en het verleggen van de watergang ten oosten van de Koningskadewordt niet aangetoond. De bedoelde organisaties stelden ook alternatieve fietspaden voor om dehistorische aanleg van de Koekamp minder ingrijpend aan te tasten. Het is bijvoorbeeld goed mogelijk om de autoluwe Bezuidenhoutseweg in te richten voor grote stromen fietsers. De fietsroute van Centraal Station richting Haagse Bos langs de Bezuidenhoutseweg en Boslaan naar de oversteek over de A12 is 55 meter langer dan de route door het rustige bos, met gevaarlijk fiets- en voetgangers knooppunt. Het kan toch niet zo zijn dat er zoveel natuur moet worden vernietigd, rust verstoord voor een bye-pass van 55 meter. Het argument dat fietsers dan niet van de omgeving kunnen genieten snijdt geen hout: dat, wat de fietsers zouden moeten beleven (als ze dat al doen wanneer ze haast hebben om de trein te halen of naar huis te gaan) wordt vernietigd.

Ook andere alternatieven werden keer op keer – zonder onderzoek – van tafel geveegd. Dit is een vreemde gang van zaken, aangezien Staatsbosbeheer en de gemeente in hun intentieovereenkomst (RIS296817) uit 2017 overeenkwamen "...destakeholders (te) zullen consulteren om draagvlak te creëren voor de verdere planontwikkeling". Van draagvlak – in ieder geval bij de genoemde organisaties – is tot op heden geen sprake.

De optimalisaties (verbeteringen) op pagina 68 en afbeelding 5 bieden geen soelaas voor de verloren natuur- en cultuurhistorische waarden van het gebied.

Ad 92.17) *De door reclamant bepleite route langs de Bezuidenhoutseweg en de Boslaan kent verschillende aansluitingen met gebouwen met parkeergarages en twee kruispunten met verkeerslichten. Ze is niet als autoluw te omschrijven. De route die dit bestemmingsplan biedt is voor fietsers en voetgangers veiliger, korter en in afwezigheid van autoverkeer. Bij de bepaling van de routes is aandacht besteed aan de effecten op flora en fauna en cultuurhistorie. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

Voor het ontwerpbestemmingsplan is geen draagvlak. De Haagse Kracht is hier duidelijk niet goed benut.

Gezien het bovenstaande verzoekt de Bomenstichting Den Haag u het ontwerpbestemmingsplan niet vast te stellen.

Bijlage 2.1 Lijst van monumentale bomen uit het Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting

soort	plantjaar	boomnr.	plantwijze	status	invoerreden
Hollandse linde	1870-1880	1869635	park/overige	monumentaal	monumentaal
Hollandse linde	1830-1840	1869636	solitair	monumentaal	monumentaal
Witte	1830-1840	1869637	solitair	monumentaal	monumentaal
Zomereik	1750-1800	1869638	groep	monumentaal	monumentaal
Zomereik	1700-1750	1869639	groep	monumentaal	monumentaal
Suikeresdoorn	1910-1920	1869640	groep	potentieel	dendrologisch
Amberboom	1930-1940	1869641	groep	monumentaal	dendrologisch
Venijnboom	1840-1850	1869642	haag	potentieel	potentieel
Zomereik	1750-1800	1869643	enkele rij	dood/geveld	monumentaal
Tamme kastanje	1920-1930	1869644	solitair	potentieel	potentieel
Vals acacia	1910-1920	1869645	groep	potentieel	potentieel

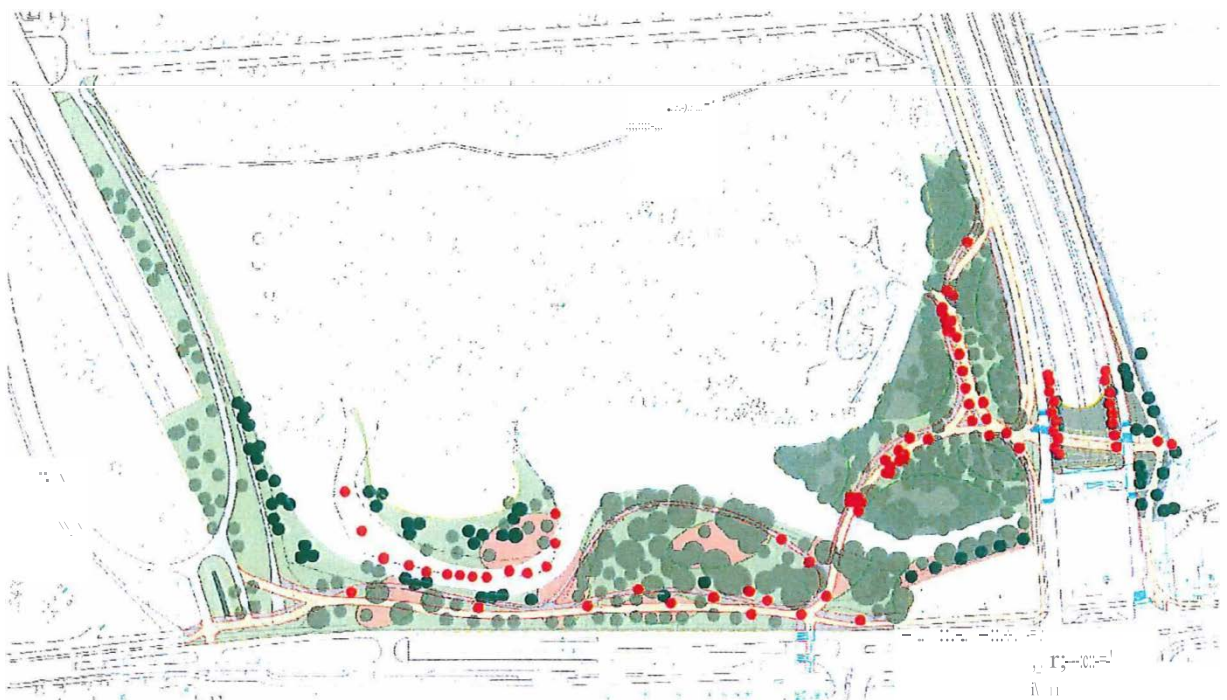
Monumentaaliep	1830-1840	1869646	solitair	dood/geveld	monumentaal
----------------	-----------	---------	----------	-------------	-------------

Bijlage 2.2 Monumentale zomereik – beschrijving uit het Register van Monumentale Bomen van de Bomenstichting

<i>boom11:</i>	1686939: Zomereik Hertenkamp Koekamp
<i>boomnummer:</i>	1686939
<i>boomsoort:</i>	<i>Quercus robur</i>
<i>ingevoerd:</i>	01-01-1990
<i>status:</i>	monumentaal
<i>f/antiaar:</i>	1700 1750
<i>boomvorm:</i>	natuurlijk
<i>invoerreden:</i>	monumentaal
<i>fI/antwiiize:</i>	groep
<i>eigenaar:</i>	staatsbosbeheer
<i>locatie:</i>	Koekamp - Hertenkamp, Den Haag

waarneming	omtrek	hoogte	conditie
21-07-214	430	25	redelijk
01-01-1990	380	19	matig

Bijlage 3 – Definitief ontwerp Koekamp dd 31-05-2019.

Rode bolletjes = kappen / verplanten bomen
Donkergroene bolletjes = nieuwe / verplanten bomen

3. Ra 2019.93 Drie reclamanten

De volgende zienswijze is geciteerd:

Betreft: Zienswijzen ontwerpbestemmingsplan Koekamp-Malieveld-Haagse Bos
Geachte Raad,
Naar aanleiding van bovengenoemd ontwerpbestemmingsplan gelieve u als volgt kennis te nemen van onze zienswijzen.

Adriaen van der Velde, 2^e helft 17^e eeuw, Koekamp Die Haghe

"(...) Hij wijst de betreffende boog, pilaar of obelisk met zijn wandelstok voor u aan, treedt dan enigszins terzijde en blijft zo, de ogen bescheiden neergeslagen, staan wachten tot u het bekeken hebt, met de ietwat valse nederigheid van een eigenaar, die er absoluut niet mee wil opscheppen. En inderdaad, hij is de eigenaar. Want wat is eigendom? Eigendom is het genot van de zaak. Niet hij, die een zaak in abstracto bezit, is de bezitter, maar hij die ervan geniet. En die eigendom is onvervreemdbaar, omdat niemand u die liefde kan ontnemen (...)"
(Godfried Bomans, "Wandelingen door Rome", 1962.)

1 Inleiding (structuurvisie/overig beleid)

93.1) Het gemeentelijk beleid richt zich met klem op de Haagse rijke cultuurhistorie en het daarbijbehorende groen te koesteren en te behouden in de structuurvisie 2020 'Wereldstad aan de Zee' van 2005, bladzijde 20: "Den Haag is een stad met een cultuurhistorische binnenstad om trots op te zijn; er zijn talrijke monumenten en 30% van de stad is beschermd stadsgezicht, zoals [onder meer] de Koekamp, het Malieveld en het Haagse Bos. Die gebieden zijn zéér waardevol en zullen door goed beheer hun kwaliteit houden.". Voorts vermeldt bladzijde 23 aangaande het investeren in het leefklimaat, dat "er overal gezorgd zal worden dat Den Haag zijn kenmerkende groene karakter behoudt door ruim te investeren in het groen en de openbare ruimte. Het groene karakter is immers een grote kwaliteit die we moeten koesteren".

Het voorliggende ontwerp bestemmingsplan staat echter haaks op dit gemeentelijk beleid ten gevolge van de in het ontwerp voorgenomen aanleg in de Koekamp van horeca, fiets – en wandelpaden en wijziging van de aldaar gesitueerde waterlopen, waterpartij en hertenkamp, het omhakken van meer dan honderd jaar oude, gezonde bomen om ruimte te bieden aan de plannen. Evenzeer staat het ontwerp haaks op het desbetreffende aanwijzingsbesluit beschermd stadsgezicht en het thans vigerende bestemmingsplan Koekamp-Malieveld-Haagse Bos 2007.

Ad 93.1) *In de Structuurvisie Wereldstad aan Zee vormt het deel van het plangebied tussen de Koningskade en de Laan van Nieuw Oost-Indië een onderdeel van de kanszone Centrum. Daarover stelt de nota dat dit deel als goed toegankelijk stadspark zal gaan functioneren. Een verdere overkluizing van het laatste stuk van de Utrechtse Baan zou dat mogelijk maken (paragrafen 3.2.4.1 en 5.4, tabel 1 rij c). Dit uitgangspunt laat daarmee een verruiming van de toegankelijkheid toe en gaat verder dan hetgeen reclamanten naar voren brengen. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

In de toelichting van het aanwijzingsbesluit Rijksbeschermd stadsgesicht Centrum (bladzijde 12) is de Koekamp als volgt beschreven: "Een omvangrijke en zeer bijzondere open ruimte, grenzend aan het hofkwartier, wordt gevormd door de Koekamp en het Malieveld. Dit overgangsgebied van het Haagse Bos naar het hofkwartier heeft ruimtelijk en functioneel van oudsher tot dat laatste behoord en het is na de totstandkoming van de Boskant en de Nieuwe Uitleg tot op heden nagenoeg onbebouwd gebleven".

Vervolgens wordt als kenmerkend voor de Koekamp genoemd (bladzijde 13) de landschappelijke aanleg.

Het rechtsgevolg van de aanwijzing - let wel, voor het gehele Centrum - luidt dien ten gevolge (bladzijde 16): "Doel van de aanwijzing is, de karakteristieke met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied".

Ad 93.2) *Bij het beschermen van het beschermd stadsgezicht is de waardering daarvan in de toelichting bij dat besluit van belang. Deze waardering is vermeld in de paragrafen 2.3.1.3, 3.3.1 en 5.4 tabel 2 rijen d tot en met p. In de tabel wordt onder meer geconstateerd dat de ruimtelijke projecten en voornemens de verschijningsvorm van het gebied als een groot open groengebied niet zal aantasten, ze niet tot gemotoriseerd verkeer leiden, ze het historisch karakter van de Koekamp als uitgangspunt neemt en de Engelse landschapsstijl voortzet en de verbondenheid tussen Koekamp en het Haagse Bos door de groene inrichting van de overkapping over de A12 weer terug brengt.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

b. Vigerend bestemmingsplan Koekamp-Malieveld-Haagse Bos 2007

93.3) Dit bestemmingsplan vermeldt op bladzijde 4 dat de sinds 1837 gewijzigde situatie van het gebied Koekamp [aanleg ontwerp Zocher] - behoudens de aanleg van de Utrechtse Baan - sindsdien niet noemenswaardig is veranderd. "Dit is mede te danken aan de Acte van Redemptie waarop de gemeenteraad reeds enige keren met vrucht een beroep deed. Zo werd de bouw van het Vredespaleis enige decennia later de bouw van een ministerie op de Koekamp tegengegaan. In de jaren 70 werden er plannen gemaakt om via de aanleg van een zogenaamde Koekamplust een snelle tramverbinding te maken met Scheveningen. Maar ook dit plan werd mede dankzij de Acte van Redemptie niet uitgevoerd". [Daaraan zij hier nog toegevoegd, de wens in 2010 van Premier Rutte om het Malieveld te verkopen, maar ook deze wens werd door de gemeente Den Haag met de Acte van Redemptie in de hand van tafel geveegd.]

Het bestemmingsplan 2007 noemt het desbetreffend gebied 'De groene Long van de stad' [2.4.2. Bestaande situatie, bladzijde 5 van de toelichting].

Bladzijde 6 vermeldt voorts: "De aanwijzing tot beschermd stadsgezicht is richtinggevend voor de ontwikkelingen in dit gebied. Het primaire doel van deze aanwijzing en van het nu voorliggende bestemmingsplan [2007] is het behoud te regelen van de aanwezige karakteristieken van het aangewezen beschermd stadsgezicht: het bos, het park en de bijbehorende ruimtelijke structuur. Deze doelstelling is in het bestemmingsplan geregeld door o.a. een strakke en conserverende bestemming van het aanwezige groen. Het bestemmingsplan laat dan ook geen (ingrijpende) ontwikkelingen toe, zoals het toevoegen van nieuwe bebouwing".

Bladzijde 7 vermeldt als planbeschrijving: 'Het plangebied omvat het grootste deel van het Rijksbeschermd stadsgezicht Haagse Bos-Malieveld-Koekamp. Aan drie zijden hiervan liggen doorgaande wegen (Benoordenhoutse- en Bezuidenhoutseweg plus de Koningskade. Door het plangebied loopt de Boslaan. Het plangebied is groen en nagenoeg onbebouwd. De beschermende werking van het beschermd stadsgezicht als mede de cultuurhistorische waarde en de ecologische waarden van het plangebied (dat tevens onderdeel is van de Stedelijke groene hoofdstructuur) maakt toevoegingen en bebouwing langs doorgaande wegen onmogelijk".

Op bladzijde 9 wordt de Koekamp als 'parkbos met herten' te boek gesteld. Beschrijving: "Door een meer parkachtige inrichting van beheer van de Koekamp en door de aanleg van een pad rondom wordt de Koekamp meer een wandelpark". Als enige bebouwing wordt het erf van Staatsbosbeheer op het eiland genoemd met een werkschuur, boswachterswoning en een machineschuur.

Op bladzijde 11 worden als bijgebouwen genoemd: kantoor/werkschuur, garage en hooiopslag. Deze bijgebouwen kunnen d.m.v. vrijstelling uitgebreid worden met een grondopp. van max. 150 m².

Ad 93.3) *De Acte van Redemptie laat geen vergroting van de grondoppervlakte aan gebouwen toe (paragrafen 2.2, 5.4 tabel 11, bijlage 1 bij de toelichting). De werf van Staatsbosbeheer wordt met 100 m² vergroot. De door de reclamant genoemde bijgebouwenregeling met een totale grondoppervlakte van 150 m² echter vervalt in dit bestemmingsplan. De overige vergunde gebouwen in het plangebied blijven even groot.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

1. Overige strijdigheden

Het voorliggend ontwerpbestemmingsplan behelst grootscheepse wijzigingen van de Koekamp, welke zijn uitgesmeerd over een onafzienbare papiermassa waaraan nog nauwelijks een touw is vast te knopen. Zorgwekkend is niet alleen dat de gemeente zich ten aanzien van het Koekamp niet aan het eigen beschermend beleid houdt en evenzeer niet aan het Rijksbeleid terzake van beschermde stadsgezichten - zoals zojuist uiteengezet -, maar dat de gemeente daarnaast ook nog eens overige wetgeving domweg ongemotiveerd meent te kunnen negeren.

2a. Digitale verbeelding (plankaart)

93.4) Onacceptabel is dat de wettelijk voorgeschreven digitale verbeelding van de plannen ontbreekt, terwijl deze uitdrukkelijk aan het ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan zelf dient te zijn opgehangen. In de plaats daarvan wordt in de toelichting verwezen naar de website ruimtelijkeplannen.nl. Edoch ook deze site biedt geen zicht op hetgeen de gemeente feitelijk voor ogen staat. Er wordt volstaan met de grensaanduiding voor het geheel en die voor de zgn. wetgevingszones daarbinnen. Het hertenkamp is geheel van het toneel verdwenen. De nog toekomstig aan te leggen fiets- en wandelpaden en daarbij behorende wijzigingen aan waterloop zijn daarentegen al wel in de verbeelding opgenomen alsof die reeds tot stand gebracht zouden zijn, terwijl voor het overige de verbeelding een globale weergave is van de bestaande structuur.

Zoals de gemeente wel degelijk weet, dienen de vereiste aanduidingen op de verbeelding van een plangebied de noodzaak om bepaalde zaken binnen een bestemming nader of specifieker te regelen inclusief maatvoeringen, om daardoor juridische betekenis te krijgen te zamen met

de bestemmingsregels. Afgezien van het feit dat de verbeelding in zijn geheel ontbreekt bij de ter inzage gelegde stukken, ontbeert de verbeelding op ruimtelijkeplannen.nl een toereikend inzicht, waardoor een ieder bij voorbaat de mond lijkt te zijn gesnoerd.

(AantBkBning andBrkBkemrns d.d.28 mBi201S:

Nota bBnB: DBbij dBgemErnntB gBponBerdB klacht door anderBn dan andertBkEmaars, dat dBdigitalB VBrbeBding ontbreekt aan het per 25 april jl. ter inzage gelegde ontwerpbestemmingsplan leidde er toe dat op 28 mei 2018 alsnog een verbeelding (plankaart) is toegevoegd aan het digitaal ter inzage gelegde, onderhavig ontwerpbestemmingsplan. Gezien het feit dat den op punten verschilt met die op ruimtelijkeplannen.nl en niet de wettelijke vereiste 6 weken ter inzage zal kunnen liggen, doch slechts één week -tot en met 5 juni 2019 - en bovendien door wel zeer buitensporig trage oplading onwerkbaar is en daarnaast onleesbaar, blijft bovenstaand punt 2a.onverkort gehandhaafd.}

Ad 93.4) *Op de gemeentelijke website ontbrak per abuis de verbeelding. Nadat dit gemeld werd is dit gebrek verholpen. Op ruimtelijkeplannen.nl was de verbeelding de hele periode van inzage wel terug te vinden. Ook lag het ter inzage bij het gemeentelijke voorlichtingscentrum. Uit de formulering van deze zienswijze met aanmerkingen op de opzet van de verbeelding wordt opgemaakt dat de verbeelding ter beschikking stond. Reclamant heeft van het tijdelijk ontbreken van de verbeelding geen nadeel heeft ondervonden. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

2b. Nieuwe stedelijke ontwikkeling

93.5) Uit de bescheiden volgt dat de Koekamp als openbaar stadspark moet gaan fungeren onder de titel Stadsentree Koekamp. Elders, In de Intentie-overeenkomst terzake tussen B&W en Staatsbosbeheer (RIS296817) staat genoteerd op bladzijde 3, artikel 4 Gezamenlijke ambities, laatste punt, dat een van de gezamenlijke ambities is om een mooi groen-, woon-, werk- en recreatiegebied te realiseren. Op bladzijde 6 staat genoteerd dat In het gebied nieuwe gebouwen zullen worden toegevoegd.

In weer een ander geschrift staat vermeld: "Den Haag kent voor de openbare ruimte twee kwaliteitsstandaards: Residentie Kwaliteit en Hofstad Kwaliteit. Het gebied waar de herinrichting plaatsvindt valt onder Hofstad Kwaliteit. Dit is het hoogste inrichtings- en beeldkwaliteitsniveau en hoort bij de meest druk bezochte gebieden van Den Haag." (Koekamp en Koningspark en Overkluizing van de Utrechtse Baan, Beheerparagraaf VO-fase, d.d. 7 november 2017). Hier wordt eveneens onderstreept, dat het project een herinrichting van dit gebied bevat ter realisering van een hoogwaardige groene verblijfsruimte, welke - nota bene- bestand moet zijn tegen intensief gebruik.

Hetgeen B&W onder 'groen' verstaan blijft duister, omdat B&W daarmee alle kanten op schieten. Zo kan zelfs het begrip 'Bedrijf' gaandeweg als 'Groen' worden aangemerkt, blijkens de tekst inzake wijzigingsgebied zone 2 en vice versa.

Ad 93.5) *Omtrent de toevoeging van gebouwen is in de afdoening ad 93.4) al aangegeven dat het grondoppervlakte van gebouwen niet stijgt. De medewerking aan de herschikking van de werf van Staatsbosbeheer is in twee overeenkomsten overeengekomen. Bij de wijzigingsbevoegdheid voor deze herschikking geldt dat bestaande werf de bestemming 'Bedrijf' wordt aangewezen en met de hantering van deze wijzigingsbevoegdheid minimaal 600 m2 van dat wijzigingsgebied 1 de bestemming "Groen" zal worden aangewezen (artikel 25.2.k). Daartoe wordt dan het bestemmingsvlak van "Bedrijf" verkleind. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

93.6) Het merendeel van de Koekamp is echter thans niet publiekelijk toegankelijk, ter bescherming van de rijke cultuurhistorie en volle bosschages; publieke wandel- en fietspaden zijn er alleen buiten de waterloop rondom. Dit merendeel bestaat uit een eiland dat als hertenkamp fungeert. Wat de gevolgen van de wijzigingen zullen zijn voor het hertenkamp en de bosschages alhier wordt niet aan de orde gesteld.

Gezien de begrenzing van wijzigingsgebieden zal een en ander in elk geval aanzienlijke verkleining van het kamp tot gevolg hebben en een omvangrijke vermindering van bosareaal en aldaar aanwezige rijke biodiversiteit, naast ernstige aantasting van de cultuurhistorie; een en ander in gevolge artikel 25 Wijzigingsregels ontwerp bestemmingsplan.

De aanleg van wandel- en zeer brede fietspaden, van horeca met terrassen van stedenbouwkundige kwaliteit als bedoeld in de Leidraad Stadsentrees met een toegestane bouwhoogte van 8 meter (welke bouwhoogte eveneens geldt voor overige, toekomstig toe te voegen gebouwen}, de aanleg van electra, riolering en overige leidingen, de toe te voegen bruggen over waterlopen en de Utrechtse Baan, wijzigingen van waterloop en waterpartij, het omhakken van oude kostbare bomen en het verstoren van de bodem en fauna, zowel ondergronds als bovengronds, al die wijzigingen behelzen slechts één ding en dat is dat de Koekamp het slachtoffer moet worden van verstenen en ontbossing, kortom van nieuwe stedelijke ontwikkeling.

Het ontwerpbestemmingsplan zet een dikke streep door het eeuwenlang gevoerde instandhoudingsbeleid, precies daar waar nieuwe stedelijke ontwikkeling met klem ongewenst en niet mogelijk is, zoals hierboven in punt 1 aangehaald.

Ad 93.6) *De aanleg van voet- en fietspaden wordt in het bestemmingsplan door opname op de verbeelding geregeld. Het gaat gepaard met de opheffing van bestaande voet- en fietspaden. Het onderzoek naar de effecten op flora en fauna is bijgevoegd bij de toelichting en ziet geen overwegende bezwaren, maar stelt wel voorwaarden. Voorwaarden waaraan in de regels voldaan wordt. Op het effect op de groenvoorziening in de wijzigingsbevoegdheid is in de afdoening onder ad 93.5 ingegaan. De wijzigingsbevoegdheid 2 behelst de verbreding van de watergang en de doortrekking daarvan ten westen van de werf. Effecten op flora en fauna moeten daarbij worden onderzocht (artikel 25.3.d).*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

93.7) Artikel 3.1.6, tweede lid, Bra behelst, blijkens de Nota van toelichting (2017), een motiveringseis ter zake van nieuwe stedelijke ontwikkeling en vraagt om explicitering van gemaakte keuzes. Voor het maken en onderbouwen van die keuzes is zo nodig, volgens artikel 3:2 Algemene wet bestuursrecht, onderzoek geboden waarbij de nodige kennis wordt vergaard over de behoefte aan de in het bestemmingsplan voorziene, nieuwe stedelijke ontwikkeling. De uitkomsten daarvan moeten volgens artikel 3.1.6, eerste lid, aanhef en onder d, Bra in de toelichting te zijn neergelegd en tevens waarom niet in het bestaand stedelijk gebied in de behoefte aan de nieuwe stedelijke ontwikkeling wordt voorzien. Hetgeen betekent dat bij een ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied een uitdrukkelijke motivering nodig is.

"De reden voor de aanvulling op het eerste lid van artikel 3.1.6 Bro is, blijkens de Nota van Toelichting (2017), dat juist als het gaat om een nieuwe stedelijke ontwikkeling die vaak ingrijpende gevolgen zal hebben voor (de wijde omgeving van) het plangebied, het noodzakelijk is dat gemeentelijke bestuursorganen uitdrukkelijk stilstaan bij de vraag of er behoefte is aan de nieuwe stedelijke ontwikkeling en daar in de toelichting bij het bestemmingsplan op ingaan. Met artikel 3.1.6, tweede lid, Bra is beoogd vanuit een oogpunt van ruimtelijke ordening, ongewenstheden te vermijden en zorgvuldig ruimtegebruik stimuleren {uitspraak van 8 februari 2017, ECLI:NL:RVS:2017:353}."

"De Afdeling hecht eraan de volgende uitgangspunten te noemen, die zij hanteert voor de beoordeling of een voorziene ontwikkeling voldoende substantieel is om als stedelijke ontwikkeling te kunnen gelden. (...) Wanneer een bestemmingsplan voorziet in een terrein met een ruimtebeslag van meer dan 500 m² of in een gebouw met een bruto vloeroppervlakte groter dan 500 m² dient deze ontwikkeling in beginsel als een stedelijke ontwikkeling te worden aangemerkt. (...)" (Uitspraak van 4 maart 2015, ECLI:RvS:2015:653.)

Die vereiste motivering ontbreekt in het ontwerpbestemmingsplan, terwijl het gaat om nieuwe stedelijke ontwikkeling in het buiten gebied alwaar stedelijke ontwikkeling juist met klem wettelijk is uitgesloten.

Ad 93.7) *Zoals al aangegeven is de behoefte aan de herinrichting van de Koekamp bepaald in de Leidraad Stadsentrees, de twee overeenkomsten tussen de gemeente en Staatsbosbeheer, het Voorlopig Ontwerp en het Definitief Ontwerp. Er is geen sprake van uitbreiding van het grondoppervlakte aan bebouwing, ook al nemen de soorten functies wat toe. De aanleg van voet- en fietspaden en van de overkluizing – als uitbreiding van dit soort paden- en de verbreding van watergangen zijn qua aard geen stedelijke ontwikkelingen te noemen. Om die reden wordt in paragraaf 5.4. tabel 1 rij b de conclusie getrokken dat de ruimtelijke ontwikkelingen en voornemens geen stedelijke ontwikkeling betreffen. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

2c. Erfgoedwet/Instandhoudingsplicht monument

93.8) De huidige Erfgoedwet voorziet in de instandhoudingsplicht van monumenten. Beschermde stadsgezichten zijn als monument te boek gesteld. De instandhoudingsplicht is opgenomen in het overgangsrecht in de Erfgoedwet en gaat over naar de Omgevingswet wanneer deze in werking treedt. De Koekamp is derhalve thans groen erfgoed met instandhoudingsplicht.

"Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden, waarmee de Monumentenwet 1988 grotendeels is komen te vervallen. De inwerkingtreding van de Omgevingswet, alwaar een gedeelte van de Monumentenwet te zijner tijd in opgaat, is onlangs met een jaar uitgesteld van 2018 naar 2019 (thans naar 2021, red.). Uiteindelijk gaat het laatste restje van de Monumentenwet geheel op in de Omgevingswet. Het meest in het oog springende in de nieuwe Erfgoedwet is de instandhoudingsplicht, een heet hangijzer dat al sinds de invoering van de Monumentenwet eind 19e eeuw een discussiepunt is." (...) "Naast de nieuwe instandhoudingsplicht die voor groen erfgoed nu geldt en het in kaart brengen van de status van het onderhoud hiervan is er voor het groene erfgoed, voor het eerst, een Uitvoeringsrichtlijn Hovenierswerk historische tuinen en parken (11 maart 2016) vastgesteld en een Beoordelingsrichtlijn Groen erfgoed (11 maart 2016) door het Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit (Groen erfgoed en de nieuwe instandhoudingsplicht. Een inhaalslag?, mr.drs. Jérôme van der Maes, september 2016.)

Ad 93.8) *Kortheidshalve wordt verwezen naar de afdoening onder ad 93.2. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

2c.1. Wijzigingsgebied (noordelijk deel Koekamp)

In het ontwerpbestemmingsplan is ongeveer de helft van het niet-openbare deel van de Koekamp als wijzigingsgebied aangewezen, verdeeld over drie wetgevingszones alwaar burgemeesteren wethouders bevoegd zijn om wijzigingen aan te brengen zoals omschreven in de Algemene wijzigingsregels van het ontwerpbestemmingsplan.

2.c.1. Zone 1.

93.9) Uit die lijst met wijzigingsbevoegdheden volgt, dat B&W in zone n 93. 1 het onderkomen van Staatsbosbeheer gaat voorzien van een informatiecentrum, plus van een eigen aanrijroute vanaf de Koekamp via een aan te leggen brug over de aldaar gelegen sloot. De boswachterswoning vervalt, zo stelt B&W zich voor, en de waterloop ten westen daarvan wordt verlegd. Ook komt er een horeca- inrichting categorie 2 inclusief terrassen met een maximum bruto vloeroppervlak van 600 m2. (Horeca cat. 2, mag tot in de nacht open blijven.) Het geheel aan wijzigingen valt alsdan onder de noemer 'Bedrijf', waarvoor is bepaald – nota bene! – dat het begrip 'bedrijf' alleen bestemd is voor Staatsbosbeheer, terwijl 'horeca van het categorie 2-kaliber' in de regels juist niet als nevenfunctie van de hoofdfunctie van 'bedrijf'

kan dienen, zoals B&W zich daarentegen wel voorstelt. Dit is in strijd met de eigen voorliggende regels. Het ziet ernaar uit dat B&W in hun drang de zaken in duisternis te hullen, zelf verstrikt is geraakt. Voorts - en dit is zeer zorgwekkend - kunnen nadere eisen worden gesteld m.b.t. de ligging en de afmetingen van gebouwen waarvan de bouwhoogte niet meer mag bedragen dan 8 meter en het groen niet minder mag gaan bedragen dan 600 m2 .

Ad 93.9) *De wijzigingsregels zien voor een groot deel op de aanpassing van de regels in de bestemming "Bedrijf". Korthedshalve verwijzen wij naar de afdoening onder Ad 86.7. Om deze reden wordt in artikel 25.2.e toegevoegd 'en in uitzondering op de begripsbepaling in artikel 1.38 openingstijden in de hele week tot 23.00 uur of zoveel eerder als het informatiecentrum sluit'.*

Voor de plaatsing en afmetingen van gebouwen kunnen nadere regels gesteld worden. Dat leidt niet tot verruiming. De gebouwen kennen een bouwhoogte van maximaal 8 meter, omdat het bedrijfsgebouwen van een werf betreft. De nadere eisen betreffen niet de bestemming "Groen" die een oppervlakte van minimaal 600 m2 mag kennen.

Gezien het voorgaande stellen wij u voor in die zin de zienswijze gedeeltelijk gegrond te verklaren.

2.c.1.Zone 2

93.10) Zone 2 voorziet in verbreding en doortrekking van de waterloop ten westen van de gebouwen van Staatsbosbeheer. Alzo te verliezen flora en fauna dient te worden gecompenseerd, staat er geschreven. Redenen waarom van de wijziging van de waterloop en ten behoeve van welk doel ontbreken. Gezien de hierboven dik genoteerde wijzigingsbevoegdheden heeft B&W ruimte gecreëerd om ook in zone 2 op de cultuurhistorie in te hakken. Over het lot van het in het deel van zone 2 gelegen hertenkamp zwijgt het ontwerpbestemmingsplan, alwaar staat bepaald dat de bestemming 'Groen' ten dele gewijzigd kan worden in de bestemming 'Bedrijf'. (In verband hiermede zij verwezen naar de dik aangehaalde wijzigingsbevoegdheden van zone 1).

2.c.1 Zone 3

Zone 3 reikt tot ver in het Haagse Bos ten behoeve van de aanleg van een brug over de Utrechtse Baan. Over de gevolgen van de aanleg van de brug zijn geen gegevens ter beschikking gesteld in het ontwerpbestemmingsplan.

2.c.1 Bestemmingsgebied geen wijzigingsgebied (middendeel/hertenkamp) Het hertenkamp beslaat nagenoeg het gehele Koekamp minus het huidige onderkomen van Staatsbosbeheer en de stroken buiten de waterloop rondom. Gezien de omvang op de verbeelding van het vlak van wijzigingsgebied 2 en de wijzigingsbevoegdheden van zone 1, ziet het ernaar uit dat het hertenkamp, ofwel enorm zal worden ingekrompen, ofwel in z'n geheel verdwijnt. De geplande, omvangrijke aantallen recreatiezoekenden maken nu eenmaal een ongestoord hertenbestaan onmogelijk. Opmerkelijk is dat in de bescheiden met geen woord gerept wordt over de herten, die toch evenzeer een belangrijk en geliefd onderdeel uitmaken van het monument Koekamp. Het zijn juist de herten die in grote mate steeds hebben bijgedragen aan de instandhouding van de hier te beschermen waarden.

Ad 93.10) *De reden tot aanpassing van waterlopen en van de brug wordt in de Leidraad Stadsentrees vermeld. Met de aanpassing van de waterlopen wordt teruggегреpen naar het historische ontwerp dat in paragraaf 5.3 van de toelichting is opgenomen. De betekenis voor flora en fauna moet bij de hantering van de wijzigingsbevoegdheid worden onderzocht. De geldt ook voor de cultuurhistorische betekenis. Het hertenkamp zal verkleind worden maar prominent aanwezig blijven.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

93.11) Voor wat de bovenbesproken zones gezamenlijk betreft:

Geen woord is gewijd aan de gewenste, geheel of gedeeltelijk, noodzakelijk vermeende ontbossing en aantasting van overige natuur, geen woord aan het daarbij te hanteren materieel, de klink en verzakking van de bodem ten gevolge van de beoogde wijzigingen überhaupt. Voorts sluiten de wijzigingsbevoegdheden van B&W, indien van die bevoegdheden gebruik wordt gemaakt, bemoeienis en controle van de gemeenteraad wettelijk volledig uit. Slechts belanghebbenden kunnen alsdan nog bezwaar maken. ('Een ieder 'uittrechteren' noemt de minister dit.)

2.c.1. Bestemmingsgebied geen wijzigingsgebied (zuidelijk deel plus zgn. 'schiereiland/ruige bosje') Dit gebied beslaat de zuidelijke omloop rondom de waterpartij en het zgn. schiereiland en is voor publiek toegankelijk tot aan het als 'ruig bosje' bekend staande gedeelte. Zoals eerder gezegd is dit het enige gebied waarvoor gespecificeerde wijzigingsplannen ter tafel liggen.

Die plannen behelzen de aanleg van een breed en bovenmatig overdreven fietscircuit inclusief rotonde en al, precies dwars door het door dieren en vogels drukst bevolkte, thans niet voor het publiek toegankelijke ruige bosje. Het fietspad aan de Bezuidenhoutseweg zal komen te vervallen. Ondanks het vervallen van dit fietspad zal het aantal vierkante meters fietspad toenemen, omdat de nieuwe fietsverbinding meer strekkende meters asfalt heeft. (Als gevolg van het extra oppervlak fietspad, zullen de jaarlijkse beheerkosten toenemen, aldus het beheerplan.)

Er zullen hier ca. 84 bomen moeten verdwijnen naast ca. 18 stuks ten behoeve van de aanleg van de overkluizing over de Utrechtse Baan. De flora en fauna werden door verscheidene ecologen onderzocht, doch zonder daarbij de bomen qua soort, leeftijd etc. te betrekken. De ecologen volstonden met het noteren van welke bomen de aanleg van het wegnnet in de weg staan en alzo ten dode zijn opgeschreven. Enkele zullen verplaatst worden, wordt er sussend aan toegevoegd.

Waar? Dat is onbekend.

Ad 93.11) *Het ecologisch onderzoek geeft voldoende informatie omtrent het bomenbestand. In de optimalisatiefase, die aan de vaststelling van Definitief Ontwerp voorafging, is daarover overleg gepleegd en zijn routes in het belang van de bomen verlegd. De resultaten zijn in het raadsbesluit over dat ontwerp en in de toelichting bij dit bestemmingsplan (paragraaf 5.2) meegenomen. Bij de bomenbalans wordt naar een batig saldo gestreefd. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

93.12) Voor de donkerminnende vleermuizen konden B&W uiteindelijk enige coulance tonen. De geplande lantaarnpalen langs het fietscircuit zijn gaandeweg uit het ontwerp geschrapt. Maar, hoe het dientengevolge met de veiligheid van de fietser zo in het duister tussen de resterende bomen zal zijn gesteld, krijgt geen aandacht. Dit zou echter wel noodzakelijk zijn, zeker nu het fietspad langs de verlichte Bezuidenhoutseweg zal vervallen.

Ad 93.12) *Gelet op de duisternis wordt het omliggende fietspad langs en ten westen van de Boslaan gehandhaafd en in het ontwerp opgenomen. Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.*

Voor de plannen bestaat geen draagvlak. Ook de Fietzersbond is tegen.

Conclusie

93.13) Het gevolg van de Wet natuurbescherming is, dat elke voorgenomen bomenkap heden ten dage gepaard gaat met een ecologische onderzoek naar de al dan niet aanwezigheid van op de rand van uitsterving staande vogels, dieren, vissen, insecten en planten.

Staan deze niet op de lijst, dan volgt immer de conclusie van ecologen, dat de op handen zijnde plannen wel degelijk verstorend werken, doch, ach, het aangetroffen gedierte en de gevleugelden vinden wel elders een nieuwe behuizing. Laat maar doorgaan, die plannen. Want, hetgeen eerst vernietigd dient te worden, zal worden gecompenseerd, also eindigt alsdan de redenatie.

Die opvatting mist echter volledig zijn doel. Ten eerste zullen de op uitsterven staande soorten niet of zeer zelden aan te treffen zijn, en zeker niet in door mensen bevolkte gebieden, waardoor van te voren nagenoeg vaststaat dat de Wet natuurbescherming geen roet in 't eten zal strooien. Om zodoende verstoring van natuurlijke leefgebieden te legitimeren, is bedroevend en bedrieglijk, omdat het uiteindelijk slechts leidt tot nog meer verlies van soorten. In steeds toenemend tempo. Ten tweede wordt hierbij vergeten, dat hetgeen waarmee men denkt te kunnen compenseren, geen compensatie is. De 'compensatie'-planten staan immers reeds elders al evenzeer hun werk te doen.

Vernietiging van planten en bomen betekent daarom slechts één ding: aantasting van de biosfeer en bijgevolg tevens van de atmosfeer, de hydrosfeer en de geosfeer, de vier systemen zo essentieel voor leven op onze planeet!

Het ontwerpbestemmingsplan behelst verstedelijking en is in strijd met de Erfgoedwet. Het plan ziet niet alleen op grondige wijziging van de te beschermen structuur van de Koekamp, doch evenzeer op de in het desbetreffende aanwijzingsbesluit aangewezen waarden. Namelijk (nogmaals): "Een omvangrijke en zeer bijzondere open ruimte, grenzend aan het hofkwartier, wordt gevormd door de Koekamp en het Malieveld. Dit overgangsgebied van het Haagse Bos naar het hofkwartier heeft ruimtelijk en functioneel van oudsher tot dat laatste behoord en het is na de totstandkoming van de Boskant en de Nieuwe Uitleg tot op heden nagenoeg onbebouwd gebleven". (...) "Doel van de aanwijzing is, de karakteristieke met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied". (Let wel: het gebied betreft hier niet alleen de Koekamp, doch het gehele Centrum.)

Terwijl de Koekamp expliciet ruimtelijk en functioneel van oudsher het hofkwartier toebehoorde, moet het Koekamp thans gaan fungeren als uitloop van een station. Hiermee wordt de cultuurhistorie van de Koekamp onacceptabel geweld aangedaan.

Wat de Koekamp tevens bedreigt is de verandering van het unieke bosweide-landschap in een obligate tuin met terrassen omgeven door vooral veel hortensia's, die absoluut niet in een bosweide thuishoren. De Koekamp is geen tuin, is geen landgoed! Dat is nu juist de waarde.

Kort geleden werd reeds een behoorlijk stuk van het gebied afgesneden voor de aanleg van het Koningsplein en werd de waterloop van het ontwerp-Zocher reeds grondig gewijzigd. Steeds stapje voor stapje schrijdt de uitholling van de Koekamp voort. Net zo lang tot dat alle nog duistere plannen zullen zijn verwezenlijkt. Stukje bij beetje, net zo lang tot dat de koek op is en niemand zich meer zal herinneren dat het hier was dat de Acte van Redemptie juist dit soort aanvallen steeds wist te beteugelen. Ook door de gemeente zelf, zoals zij in het thans vigerende bestemmingsplan nog trots memoreert. Gemeente, houd u dát in ere en niet de vermeende economie!

Ad 93.13) *Uit het ecologisch onderzoek blijkt niet dat er geen te beschermen diersoorten, die op de lijsten van beschermde diersoorten voorkomen, aanwezig zijn. Voor de ontwikkelingen betekent dit dat ze wel mogelijk zijn, maar onder voorwaarden die het rapport stelt. Die voorwaarden zijn in de regels gesteld. De andere diersoorten zullen door de bescherming van lijstsoorten ook hun plaats kunnen vinden en houden.*

Gezien het voorgaande stellen wij u voor de zienswijze ongegrond te verklaren.

AMBTSHALVE AANPASSINGEN

Nader overleg met Staatsbosbeheer en met gemeentelijke diensten en ook opmerkingen door belanghebbenden tijdens de inloopbijeenkomst hebben aanleiding gegeven tot ambtshalve heroverweging of verduidelijking of correctie van teksten uit de samenvatting en de toelichting, de verbeelding en de regels van het bestemmingsplan. Het betrof voornamelijk de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening Zuid- Holland, de begrenzing van de gronden met kans op archeologische waarden, de milieukwaliteit van de bodem, het transport van gevaarlijke stoffen, het oprichten van tijdelijke bouwwerken op het evenemententerrein en de conclusies van het bij het ontwerp toegevoegde natuuronderzoek. In de STAAT VAN WIJZIGINGEN staan deze ambtshalve wijzigingen vermeld.

STAAT VAN WIJZIGINGEN

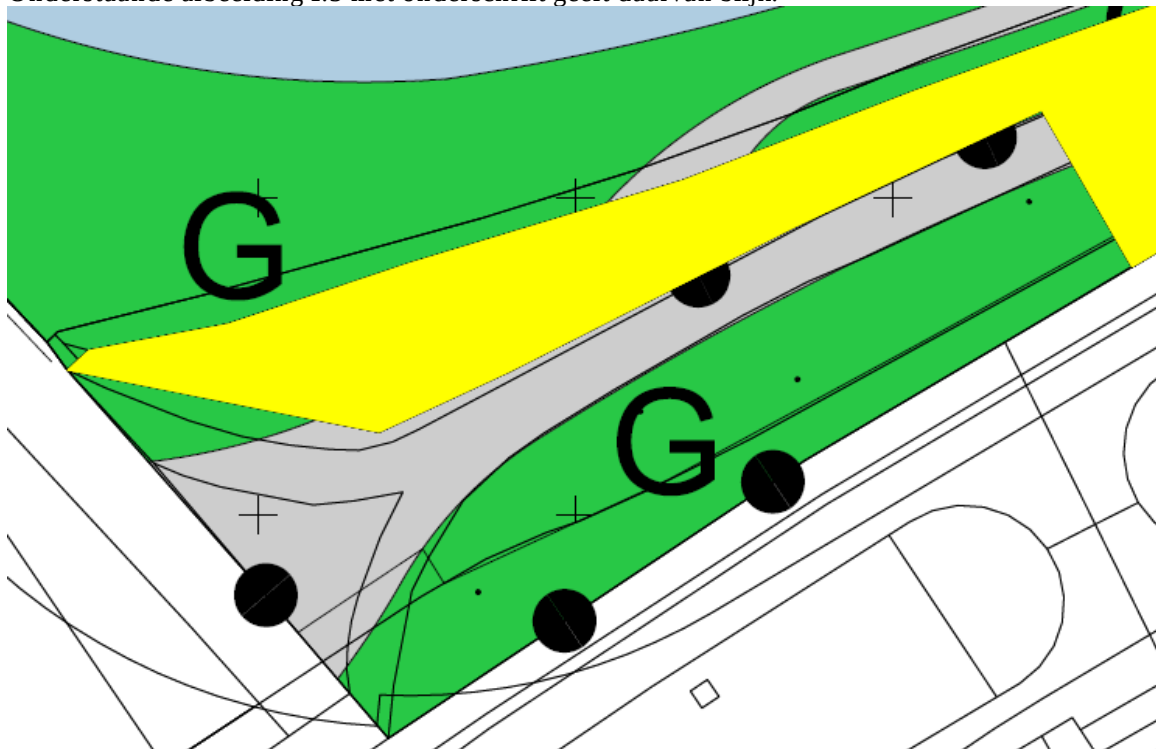
Naar aanleiding van de ambtshalve aanpassingen

In de samenvatting wordt de volgende wijziging aangebracht.

In de samenvatting wordt de tekst tussen 'Tijdens de terinzagelegging' en 'belangstellenden' vervangen door: 'Op 8 mei 2019 werd in New Babylon een inloopbijeenkomst over het ontwerp van het bestemmingsplan gehouden. Dit werd door omstreeks 15 belangstellenden bezocht. In de gedachtewisseling werden suggesties gedaan waarvan een aantal in de ambtelijke aanpassingen zijn opgenomen.'

In de toelichting worden de volgende wijzigingen aangebracht.

In paragraaf 1.3 wordt na afbeelding 1.2 ingevoegd de tekst 'Bij het ontwerp werd verder het resterende deel van het terrein ten noorden van de Bezuidenhoutseweg in de hoek met de Laan van Reagan en Gorbatsjov in dit bestemmingsplan betrokken. Hierbij werd de bestemming "Verkeer – Straat" vervangen door de bestemmingen "Groen" en "Verkeer-Verblijfsgebied". Onderstaande afbeelding 1.3 met onderschrift geeft daarvan blijk.'

Afbeelding 1.3: Het resterende terrein dat in het ontwerp van het bestemmingsplan wordt opgenomen ten zuiden en ten westen van het gele gebied. ‘

In paragraaf 1.4 wordt de afbeelding 1.3 tot 1.4 vernummerd.

In paragraaf 2.2 wordt na de tekst ‘na benut’ ingevoegd onderstaande afbeelding 2.3 met onderschrift.

Afbeelding 2.3: kaalslag in het plangebied na het einde van de Tweede Wereldoorlog.’

In paragraaf 2.3.1.6 wordt de tekst ‘Verordening’ tot en met ‘werking is’ vervangen door de Omgevingsverordening Zuid-Holland’.

In paragraaf 2.3.2.2 wordt de tekst ‘verwachting hebben’ ingevoegd evenals onderstaande afbeelding 2.4 met onderschrift.

Afbeelding 2.4: Gebieden met een archeologische verwachtingswaarde zijn in rood aangegeven

In paragraaf 2.4.2 worden de afbeeldingen 2.1, 2.2, 2.4 en 2.5 vernummerd tot 2.5, 2.6, 2.7 en 2.8.

In paragraaf 2.4.4 wordt afbeelding 2.7 vernummerd tot 2.9.

In paragraaf 3.2.2 wordt de term 'Visie Ruimte en Mobiliteit' vervangen door 'Omgevingsvisie Zuid-Holland' en 'Verordening Ruimte 2014' door de Omgevingsverordening Zuid-Holland' en vervalt de tekst onder de tussenkop 'Omgevingsvisie' tussen 'De actualisering' tot en met 'wonen en kantoren'.

In paragraaf 3.3.1.2 wordt de term 'Visie Ruimte en Mobiliteit' vervangen door 'Omgevingsvisie Zuid-Holland'.

In de paragrafen 3.5.1 en 3.5.2 wordt de term 'Visie Ruimte en Mobiliteit' vervangen door 'Omgevingsvisie Zuid-Holland'.

In paragraaf 4.4 wordt 'tabel 9, rij 'geluid'' vervangen door 'tabel 10, rij 3'.

In de paragrafen 4.6 en 4.6.5 wordt de term 'Verordening Ruimte 2014' vervangen door 'Omgevingsverordening Zuid-Holland'.

In paragraaf 4.7 wordt de tekst 'Op 1 januari 2006' tot en met 'werking getreden' vervangen door de tekst: 'Een verontreinigde bodem kan zorgen voor gezondheidsproblemen en tast de kwaliteit van het natuurlijk leefmilieu aan. Daarom is het belangrijk om bij ruimtelijke plannen de bodemkwaliteit mee te nemen in de overweging omtrent de uitvoerbaarheid van het plan. De Wet bodembescherming (verder Wbb), het besluit Bodemkwaliteit en de Woningwet stellen grenzen aan de aanvaardbaarheid van verontreinigingen. Indien bij de planvorming blijkt dat – ernstige - verontreinigingen in het plangebied aanwezig zijn, wordt op basis van de aard en omvang van de verontreiniging en de aard van de ruimtelijke plannen beoordeeld welke gevolgen dit heeft. De Wbb regelt zaken rond bodembescherming en bodemsanering.'

In paragraaf 4.7 wordt 'tabel 9' vervangen door 'tabel 10, rij 1'.

In paragraaf 5.3 onder kop 2) De werf van Staatsbosbeheer na de tekst 'was toegelaten' wordt de tekst toegevoegd: 'Bij nader inzien is gebleken dat de behoefte aan bebouwd oppervlakte groter is. Door de openstelling zal meer materiaal en materieel van de werf van de openbaar toegankelijke delen afgescheiden en opgeborgen moeten worden om een veilige situatie te bereiken. De historisch gegroeide werf voldoet niet aan de arbo- en functionele eisen. Er is daarom meer ruimte nodig voor de terugkeer van dezelfde functies.'

De bestaande 'boswachterswoning' is incourant voor het bieden van ruimte voor de werffuncties, behalve voor de voor de boswachter benodigde woning. Het programma aan werffuncties is grotendeels functioneel grondgebonden. Gelet op de landschappelijke inpassing is het niet gewenst om de ruimtebehoefte enkel in de hoogte te zoeken, maar ook meer in de breedte. Om deze redenen wordt het maximum van de gezamenlijke grondoppervlakte van gebouwen in de wijzigingsbevoegdheid op 1.000 m² gesteld en worden voorwaarden gesteld aan de inpassing. Er is net als in de huidige situatie tevens een bedrijfswoning op de werf toegelaten.'

In paragraaf 5.4 tabel 3 wordt de term 'Verordening Ruimte 2014' vervangen door 'Omgevingsverordening Zuid-Holland'.

In paragraaf 5.4 wordt in tabel 3 wordt de term 'Visie Ruimte en Mobiliteit' vervangen door 'Omgevingsvisie Zuid-Holland'.

In paragraaf 5.4 wordt in tabel 5 in rij c in de derde kolom de tekst toegevoegd: 'Toetsing Wet natuurbescherming Herinrichting Koekamp door Buro Bakker, 2018' in de bijlages bij de toelichting.' en in de derde kolom de tekst: 'Voor het voorontwerp zijn meerdere ecologische onderzoeken verricht te weten: Verkennend onderzoek door Langstraat, 2017, Nader onderzoek broedvogels en eekhoorns door Schelling, 2017, Nader onderzoek vleermuizen en boomarter door Nederpel, 2017 en het Mitigatieplan door Buro Bakker, 2017.

In het bij het ontwerp van dit bestemmingsplan toegevoegd onderzoek, de Toetsing Wet natuurbescherming Herinrichting Koekamp door Buro Bakker, 2018, zijn deze onderzoeken als bijlage opgenomen. Het toegevoegd onderzoek

- o vat de belangrijkste resultaten van de voorgaande onderzoeken samen,
- o beoordeelt of er volgens de Wet natuurbescherming negatieve effecten op beschermde soorten zijn te verwachten.
- o geeft advies over maatregelen om eventuele negatieve effecten te verminderen en
- o geeft aan of het indienen van een ontheffingsaanvraag Wnb bij de provincie Zuid Holland (Omgevingsdienst Haaglanden) noodzakelijk is

Het concludeert dat er geen ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming nodig is en dat de ligging van het nieuwe pad ten aanzien van de vleermuiskolonie op de meest gunstige wijze ingepast is.

Verder adviseert het zorgvuldig werken door:

- Werkzaamheden bij daglicht uitvoeren om geen vleermuizen te verstoren
- Rooiwerkzaamheden alleen tussen 1 oktober en 1 maart uit te werken om geen broedvogels en/of vleermuizen te verstoren.
- Niet te werken bij strenge vorst.
- Voordat er bomen gekapt worden, extra controle uitvoeren op nieuwe nesten eekhoorn in december 2019.

Het onderscheidt positieve effecten door de herinrichting voor ecologie en wel:

- De Overkluizing versterkt door de groene inrichting van de vliegroute van vleermuizen.
- De Overkluizing vermindert de barrière werking van de Utrechtsebaan.
- Door nieuwe verlichting minder impact van licht op de vliegroute van vleermuizen.
- De Laan van Reagan en Gorbatsjov wordt vergroend.'

In paragraaf 5.4, tabel 10, rij 1, 1e kolom wordt na de tekst '1) Bodem' ingevoegd '(paragraaf 2.4.6)'.

In paragraaf 5.4, tabel 10, rij 3 3^e kolom vervalt de tekst: 'De overkluizing' tot en met 'stand brengen'.

In paragraaf 5.4, tabel 11 wordt in de derde kolom de term '900 m²' vervangen door '1.000 m²'.

In paragraaf 5.5 wordt onder de kop 'Cultuurhistorische waarden en in de bodem te verwachten archeologische waarden' de term 'Verordening Ruimte 2014' vervangen door 'Omgevingsverordening Zuid-Holland'.

In paragraaf 5.5 wordt onder de kop 'Cultuurhistorische waarden en in de bodem te verwachten archeologische waarden' in de laatste zin de tekst 'ten oosten van de Boslaan de' vervangen door: 'de hiervoor in aanmerking komende'.

In paragraaf 5.5. wordt onder de kop ‘Verantwoording externe veiligheid 1’ na ‘raadsvoorstel RIS258608’ de tekst ingevoegd: ‘De gemeenteraad is voornemens om het routeringsbesluit te herzien waarbij doorgaand verkeer van routeplichtige stoffen over de Utrechtsebaan wordt gereguleerd. Hierbij wordt alleen nog maar ontheffing verleend voor het bevoorraden van de LPG-tankstations aan de Prof. B.M. Teldersweg in Den Haag en aan de Rijksweg 447 in Wassenaar. Daarmee neemt de vervoersintensiteit van LPG en propaan over de Utrechtsebaan en de Benoordenhoutseweg (N44) aanmerkelijk af. De vervoersfrequentie van LPG over de Zuid-Hollandlaan blijft ongewijzigd. Dit vanwege de ontheffingsroute van LPG naar het LPG-tankstation aan de Prof. B. M. Teldersweg. Het ligt in de bedoeling het herziene routeringsbesluit op 1 oktober 2019 in werking te laten treden.’

In paragraaf 5.5. wordt onder de kop ‘Verantwoording externe veiligheid 2’ de term ‘5 meter’ vervangen door ‘4 meter’.

In paragraaf 5.6 in tabel in rij c 3^e kolom wordt de tekst ‘Zoals’ tot en met ‘werf’ vervangen door: ‘Deze werf wordt’.

In paragraaf 5.6 in de tabellen 5 en 7 wordt de term ‘Verordening Ruimte 2014’ vervangen door ‘Omgevingsverordening Zuid-Holland’.

In paragraaf 5.6 in de tabel 7 wordt de term ‘Visie Ruimte en Mobiliteit’ vervangen door ‘Omgevingsvisie Zuid-Holland’.

In paragraaf 5.7.2 wordt onder de kop “Leiding – Gas” de tekst tussen ‘boven de’ en ‘als dubbelbestemming’ vervangen door ‘leiding al bestemmingen aangewezen is, wordt de leiding als’.

In hoofdstuk 6 wordt de tekst ‘In het plan’ tot en met ‘worden vastgesteld’ vervangen door: ‘Het voorliggende ontwerp-bestemmingsplan ziet toe op de wijziging van de bestemming ter plaatse van de Koekamp, Malieveld en het Haagse Bos. Bij de herontwikkeling van het gebied is de gemeente betrokken als opdrachtgever. De uitvoering wordt vanuit de Dienst Stadsbeheer (verder DSB) aangestuurd.

Het voorliggende plan maakt de ontwikkeling mogelijk van een groene stadsentree, de herinrichting van de Koekamp, een overkluizing van de A12 en een langzaam verkeersbrug in het verlengde van de Koekamplaan.

Het betreft hier niet de realisatie van woningen. In de werf (gebied Staatsbosbeheer) vindt een herschikking plaats waarbij een bedrijfsgebouw met 100m² bvo wordt uitgebreid. Het plan is daarmee niet aan te merken als een bouwplan, zoals aangewezen in artikel 6.2.1 Besluit ruimtelijke ordening. Economische uitvoerbaarheid is geborgd vanuit het Programma buitenruimte (RIS298517). Deze middelen staan bij DSB.

DSB is verantwoordelijk voor het verkrijgen van dekkingsbronnen en zijn daarmee verantwoordelijk voor de economische uitvoerbaarheid.’

In de regels van het bestemmingsplan worden de volgende wijzigingen aangebracht.

Aan artikel 4.1.f wordt toegevoegd: ‘en aan evenementen gerelateerde tijdelijke bouwwerken’.

Aan artikel 4.2.1.d wordt de tekst tussen ‘het bepaalde’ en ‘gebouwd’ vervangen door: ‘het bepaalde in artikel 4.2.1.a mogen geen lichtmasten, lantaarnpalen en lichtarmaturen worden gebouwd mits het geen tijdelijke lichtmasten en armaturen betreft ten behoeve van evenementen ter plaatse van de functieaanduiding ‘evenemententerrein’.

Aan artikel 16.2 wordt artikel 16.2.e toegevoegd luidende: ‘het bepaalde onder a geldt niet voor tijdelijke bouwwerken ten behoeve van evenementen ter plaatse van de functieaanduiding ‘evenemententerrein’.

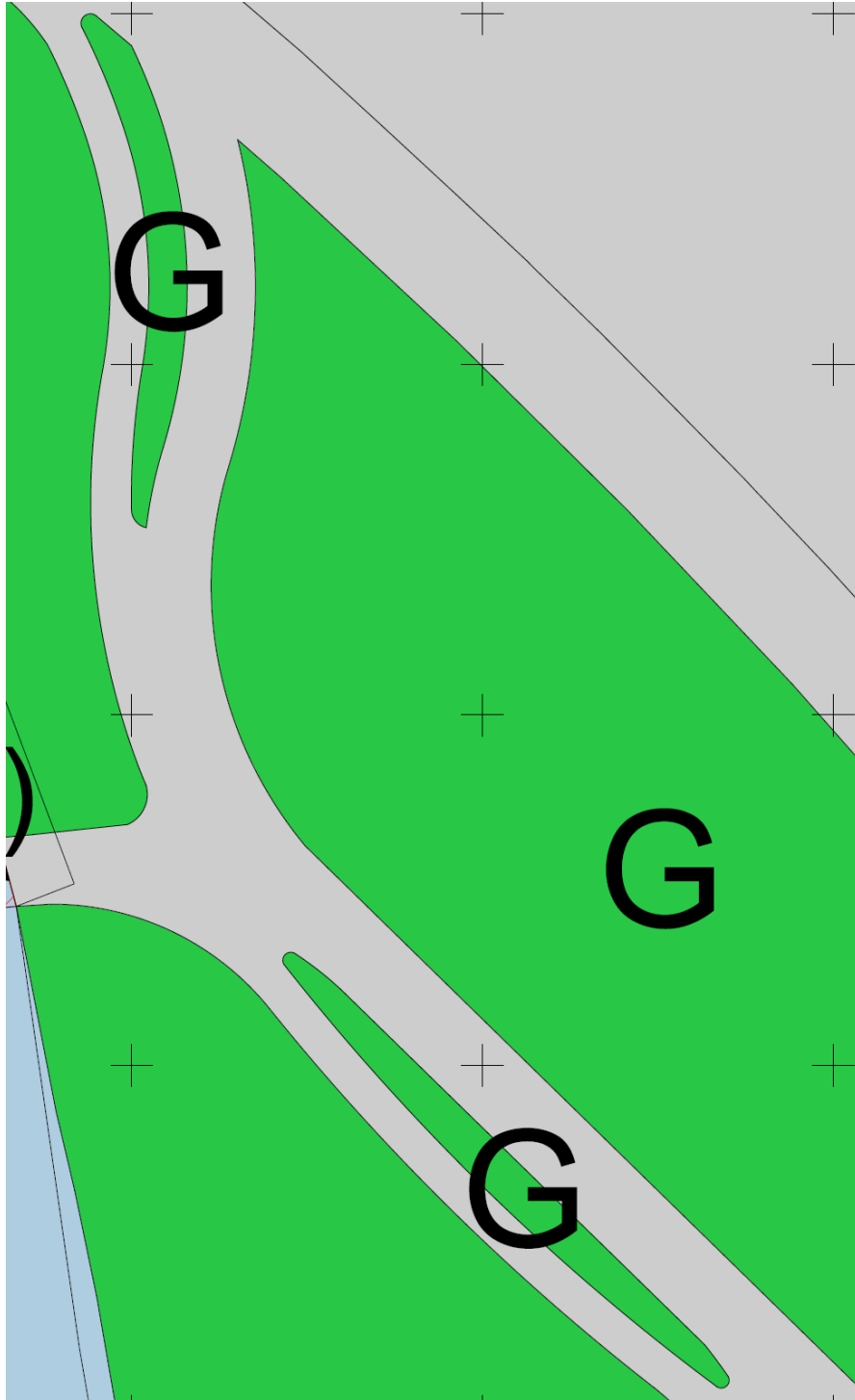
In artikel 25.2 in de aanhef vervalt de tekst: ‘en de bedrijfswoning vervalt’.

Aan artikel 25.2.e wordt toegevoegd ‘en een bedrijfswoning ter vervanging van de op de verbeelding opgenomen functieaanduiding ‘bedrijfswoning’.

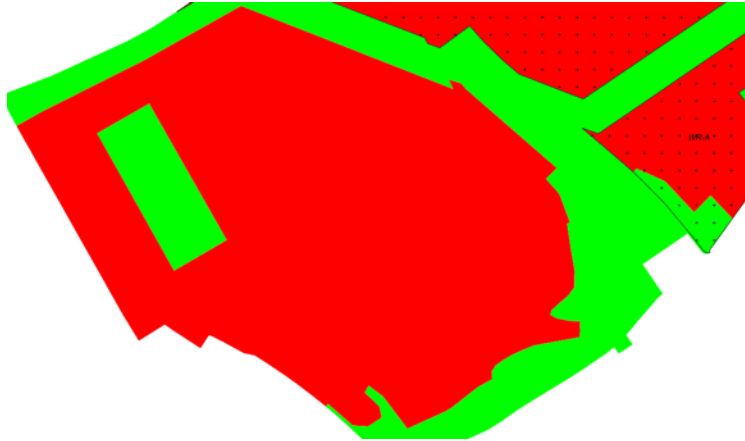
Aan artikel 25.2.g wordt toegevoegd: ‘waarbij de gezamenlijke grondoppervlakte van gebouwen niet meer dan 1.000 m² mag bedragen.’

Op de verbeelding worden de volgende wijzigingen aangebracht.

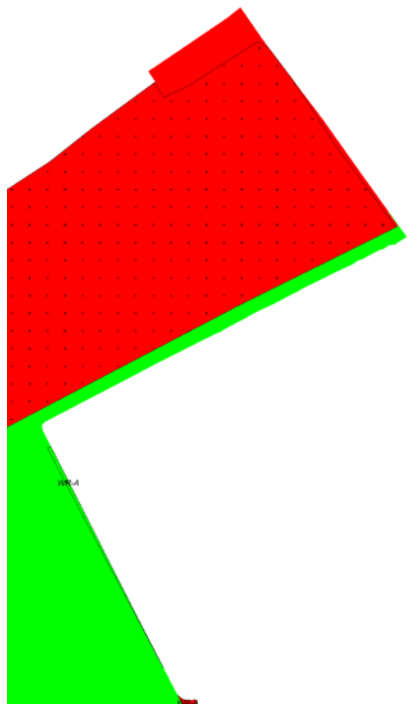
In de bestemming “Verkeer – Verblijfsgebied” wordt op de twee plaatsen deze bestemming vervangen door de bestemming “Groen”, zie de uitsnede 1.

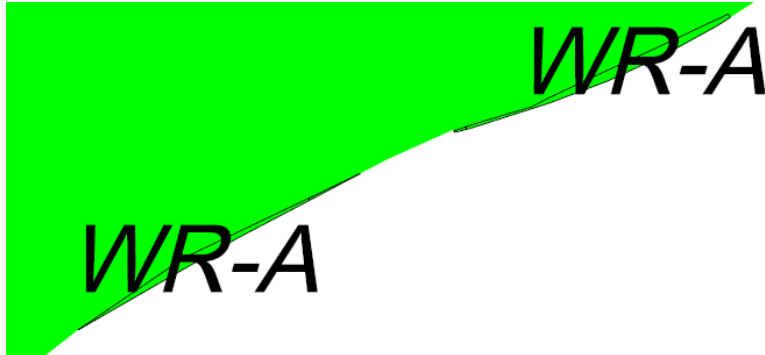
Uitsnede 1: Opname bestemming “Groen” op twee plaatsen volledig omringd door de bestemming “Verkeer – Verblijfsgebied” ten oosten van de werf van Staatsbosbeheer.
Op de verbeelding wordt de aanwijzing tot de bestemming “Waarde – Archeologie” op drie plaatsen gecorrigeerd overeenkomstig de rood gekleurde gebieden in uitsneden 2,3 en 4.

Uitsnede 2: het gebied ten westen en ten zuidoosten van de Boslaan

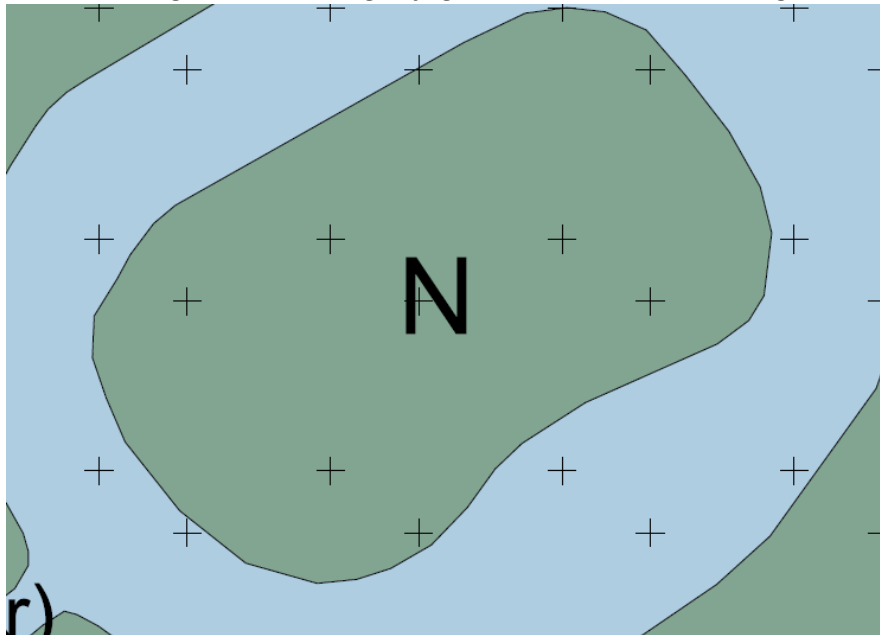

Uitsnede 3: de terreinen ten noorden en ten oosten van de tuilmuren van het landgoed Huis ten Bosch

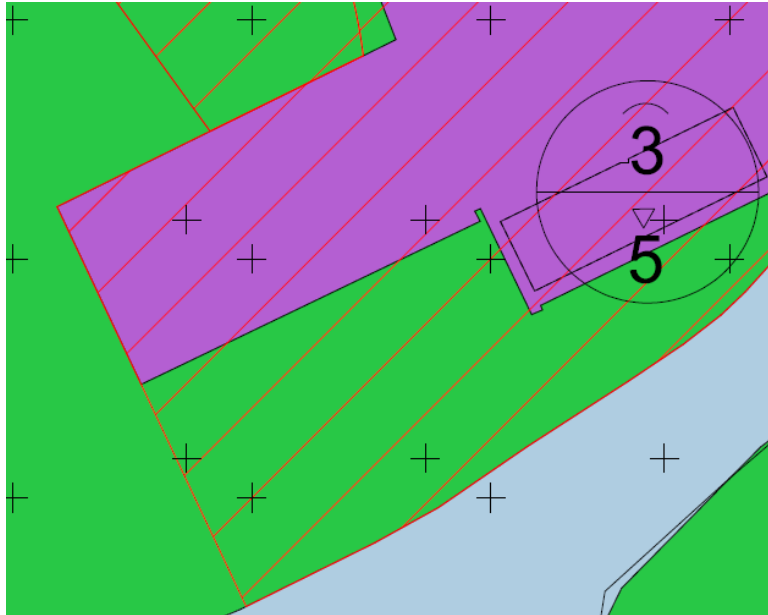
Uitsnede 4: twee terreinen ten noorden van de watergang ten noorden van de achterperceelsgrenzen van bebouwing ten noorden van de Bezuidenhoutseweg

De bestemming “Groen” wordt gewijzigd in “Natuur” overeenkomstig uitsnede 5.

Uitsnede 5: het eiland in het Haagse Bos

De ‘wetgevingzone wijzigingsgebied- 1’ wordt gewijzigd overeenkomstig uitsnede 6.

Uitsnede 6: de wijziging van de 'wetgevingzone wijzigingsgebied- 1' ten zuidwesten van de werf van Staatsbosbeheer.

Naar aanleiding van de zienswijzen

In de regels wordt aan artikel 25.2.e toegevoegd 'en in uitzondering op de begripsbepaling in artikel 1.38 openingstijden in de hele week tot 23.00 uur of zoveel eerder als het informatiecentrum sluit '.

ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Het voorliggende plan bevat een paar mogelijke ontwikkelingen. Hiervoor is beoordeeld of er sprake is van een bouwplan als bedoeld in art.6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening.

Als bouwplan als bedoeld in artikel 6.12, eerste lid, van de wet, wordt aangewezen een bouwplan voor:

- de bouw van een of meer woningen;
- de bouw van een of meer andere hoofdgebouwen;
- de uitbreiding van een gebouw met ten minste 1.000 m² bruto vloeroppervlakte met één of meer woningen;
- de verbouwing van een of meer aangesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor woondoeleinden, mits ten minste 10 woningen worden gerealiseerd;
- de verbouwing van één of meer aaneengesloten gebouwen, die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor detailhandel, dienstverlening, kantoor of horecadoeleinden, mits de cumulatieve oppervlakte van de nieuwe functies ten minste 1.500 m² bruto vloeroppervlakte bedraagt;
- de bouw van kassen met een oppervlakte van ten minste 1.000 m².

Afdeling 6.2 Grondexploitatie, Artikel 6.2.1 Bro

Indien sprake is van een bouwplan zoals bedoeld in art. 6.12 Wro is de gemeente verplicht een exploitatieplan op te stellen, tenzij kostenverhaal anderszins verzekerd is. Dit kan via:

- een gemeentelijke grondexploitatie, waarbij sprake moet zijn van gemeentelijke gronduitgifte;
 - meerwaardesuppletie via de erfpachtcanon;
- een anterieure overeenkomst met de eigenaar over de ontwikkeling.

Het voorliggende ontwerp-bestemmingsplan ziet toe op de wijziging van de bestemming ter plaatse van de Koekamp, Malieveld en het Haagse Bos. Bij de herontwikkeling van het gebied is de gemeente betrokken als opdrachtgever. De uitvoering wordt vanuit de Dienst Stadsbeheer (verder DSB) aangestuurd.

Het voorliggende plan maakt de ontwikkeling mogelijk van een groene stadsentree, de herinrichting van de Koekamp, een overkluizing van de A12 en een langzaam verkeersbrug in het verlengde van de Koekamplaan.

Het betreft hier niet de realisatie van woningen. In de werf (gebied Staatsbosbeheer) vindt een herschikking plaats waarbij een bedrijfsgebouw met 100m² bvo wordt uitgebreid. Het plan is daarmee niet aan te merken als een bouwplan, zoals aangewezen in artikel 6.2.1 Besluit ruimtelijke ordening.

Economische uitvoerbaarheid is geborgd vanuit het Programma buitenruimte (RIS298517). Deze middelen staan bij DSB. De uitvoering wordt vanuit DSB aangestuurd. DSB is verantwoordelijk voor het verkrijgen van dekkingsbronnen en zijn daarmee verantwoordelijk voor de economisch uitvoerbaarheid.

Conclusie

Het bestemmingsplan is economisch uitvoerbaar door de aanwezigheid van interne dekkingsbronnen.

BESLUITVORMING

Gezien het vorenstaande stelt het college de raad voor het volgende besluit te nemen:

De raad van de gemeente Den Haag,

Gezien het voorstel van het college van 18 juni 2019,

Gelet op de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening,

Besluit:

met overneming van de door het college in het hiervoor vermelde voorstel aangegeven overwegingen, welke worden geacht deel uit te maken van dit besluit:

- I. de zienswijzen in het bij dit besluit behorende voorstel onder “Ingekomen zienswijzen” opgenomen, ontvankelijk te verklaren;
- II. de zienswijze 86.7 en 92.12 in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, gegrond te verklaren;
- III. de zienswijzen 91.13 en 93.9 in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, gedeeltelijk gegrond te verklaren en voor het overige ongegrond;
- IV. de overige zienswijzen in het bij dit besluit behorende voorstel onder “ingekomen zienswijzen” opgenomen, ongegrond te verklaren;
- V. tot herziening van de op het plangebied Koekamp, Malieveld, Haagse Bos¹ betrekking hebbende bestemmingsplan Koekamp - Haagse Bos, vastgesteld bij raadsbesluit op 20 september 2007 en het bestemmingsplan Malieveld, vastgesteld bij raadsbesluit op 11 juni 2009;

- VI. met in achtneming van de Staat van wijzigingen vast te stellen het bestemmingsplan Koekamp, Malieveld, Haagse Bos bestaande uit de kaart NL.IMRO.0518.BP0318AKoeMaHbos-40ON.dgn met ondergrond o_ NL.IMRO.0518. BP0318AKoeMaHbos-40ON.dgn en regels, zoals deze bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bescheiden zijn aangegeven, toegelicht en beschreven;
- VII. dat bij het bestemmingsplan voor de Koekamp, Malieveld, Haagse Bos geen exploitatieplan wordt vastgesteld.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier, De voorzitter,

Na vaststelling van het bestemmingsplan wordt het identificatienummer van het bestemmingsplan gewijzigd van NL.IMRO.0518.BP0318AKoeMaHbos -40ON in NL.IMRO. BP0318AKoeMaHbos 0518. -50VA.

Plangebied

Plangebiedsgrens

Bestemmingen

- B Bedrijf
- G Groen
- H Horeca
- N Natuur
- S Sport
- V-HO Verkeer - Hoofdverkeersweg
- V-VB Verkeer - Verblĳgsgebied
- V-VS Verkeer - Verblĳfsstraat
- WA Water
- W Wonen

Dubbelbestemmingen

- L-G Leiding - Gas
- L-W Leiding - Water
- WR-A Waarde - Archeologie
- WR-C1 Waarde - Cultuurhistorie 1
- WR-C2 Waarde - Cultuurhistorie 2
- WR-C3 Waarde - Cultuurhistorie 3
- WS-WK Waterstaat - Waterkering

Gebiedsaanduidingen

- overige zone - parkeergarage
- overige zone - waterstaat beschermingszone
- 1 wetgevingzone - wijzigingsgebied 1
- 2 wetgevingzone - wijzigingsgebied 2
- 3 wetgevingzone - wijzigingsgebied 3

Functieaanduidingen

- [bw] bedrijfswooning
- [br] brug
- [co] cultuur en ontspanning
- [ev] evenemententerrein
- [os] ontsluiting
- [p] parkeerterrein
- [swv] specifieke vorm van verkeer - viaduct
- [sz] speelvoorziening

Bouwvlak

bouwvlak

Maatvoeringaanduidingen

- maatvoeringsvlak
- B maximum bouwhoogte (m)
- A maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)